

**Методичні вказівки
до виконання самостійної роботи
з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит»
зі спеціальності «Підприємництво та торгівля»**

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

**Методичні вказівки
до виконання самостійної роботи
з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит»
зі спеціальності «Підприємництво та торгівля»**

Вінниця
ВНТУ
2026

Рекомендовано до видання Радою з якості освіти Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 7 від 23.01.2026 р.)

Рецензенти:

Боковець В. В. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва, логістики та менеджменту

Зянько В. В. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та інноваційного менеджменту

Вітюк А. В. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» зі спеціальності «Підприємництво та торгівля» [Електронний ресурс] / уклад.: Т. Д. Нечипоренко. – Вінниця : ВНТУ, 2026. – (PDF, 64 с.)

У методичних вказівках розглянуто зміст дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» для студентів спеціальності «Підприємництво та торгівля», перелік питань та ситуаційних завдань для самостійної роботи, питання до заліку, запропоновано тестові завдання, задачі, а також рекомендована література.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Організація вивчення дисципліни	5
1.1 Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	5
1.2 Оцінювання знань, умінь та навичок студентів.....	8
2 Питання до практичних робіт для самостійної перевірки знань.....	9
3 Індивідуальні завдання для студентів денної форми навчання.....	21
3.1 Самостійне завдання 1	21
3.2 Самостійне завдання 2.....	24
3.3 Самостійне завдання 3	28
3.4 Самостійне завдання 4.....	38
4 Тестові завдання для самостійного розв'язання	49
5 Задачі для самостійного вирішення	52
6 Питання до колоквіуму з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит».....	54
Питання до колоквіуму 1.....	54
Питання до колоквіуму 2.....	56
7 Питання до заліку.	58
Рекомендована література.....	62

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Фінанси, гроші та кредит» є вибірковою дисципліною, яка формує у здобувачів вищої освіти економічний світогляд та систему базових знань щодо сутності та функціонування фінансів, грошей та кредиту в суспільстві, а також закономірностей функціонування грошового та фінансового ринків.

Мета викладання дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» – формування у здобувачів освіти цілісної системи знань, умінь і навичок щодо теоретичних і практичних засад функціонування фінансової системи держави, розкриття сутності та механізмів дії грошей і кредиту, а також набуття практичних компетентностей у сфері фінансових відносин, управління грошовими потоками та кредитними ресурсами. Дисципліна спрямована на розвиток економічного мислення, здатності приймати обґрунтовані фінансові рішення та оцінювати вплив фінансово-кредитних інструментів на соціально-економічні процеси.

Предмет навчальної дисципліни – система фінансових та грошово-кредитних відносин в суспільстві та закономірності її розвитку та функціонування.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

– здатність засвоєння теоретичних знань про сутність фінансів, грошей та кредиту, розуміння їх ролі у функціонуванні економіки та суспільства;

– набуття практичних навичок розрахунку показників, що характеризують рух грошових потоків, процентні ставки, кредитну вартість і прибутковість фінансових інструментів;

– розвиває критичне мислення щодо фінансових явищ та процесів, здатний аналізувати фінансові тенденції;

– застосовувати аналітичне мислення для оцінювання фінансових ситуацій і підготовки економічно виважених пропозицій.

Поточний та підсумковий контроль здобувачів освіти проводиться шляхом фронтального, індивідуального та комбінованого опитування під час практичного заняття, контрольних робіт, колоквіумів, тестування та диференційованого заліку.

На позааудиторну роботу виноситься вивчення окремих проблем курсу, підготовка до практичних занять, колоквіумів, тестування, диференційованого заліку.

1 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теорія грошей, грошового обігу та практика кредитування

Тема 1. Сутність і функції грошей

1. Походження, економічна сутність та форми грошей.
2. Специфічний характер вартості та купівельна спроможність грошей.
3. Функції грошей, їх еволюція та роль у ринковій економіці.

Тема 2. Грошовий оборот і грошова маса

1. Поняття, суб'єкти та структура грошового обороту (готівковий і безготівковий).
2. Склад грошової маси, грошові агрегати та закон кількості грошей.
3. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори та розрахунок.

Тема 3. Грошовий ринок

1. Сутність грошового ринку, його інструменти та види фінансового ринку.
2. Попит та пропозиція грошей. Грошовий мультиплікатор.
3. Обліковий та міжбанківський ринки. Сучасні засоби платежу.

Тема 4. Грошові системи

1. Поняття, елементи та еволюція грошових систем (біметалізм, монометалізм).
2. Типи грошових систем (паперово-грошового та кредитного обігу) та форми розрахунків.
3. Особливості становлення та функціонування грошової системи України.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

1. Теоретичні концепції (попиту, витрат), суть та форми інфляції.
2. Показники вимірювання, економічні та соціальні наслідки інфляції.
3. Антиінфляційна політика та методи проведення грошових реформ.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

1. Суть, види та класифікація валютних відносин. Валютний ринок та операції на ньому.
2. Суть, основи формування та види валютного курсу. Конвертованість валют.
3. Поняття, структура та еволюція світової валютної системи. Роль МВФ.

Тема 7. Кредит у ринковій економіці

1. Необхідність, сутність, функції та структура кредитних відносин.
2. Форми та види кредиту (комерційний, банківський, споживчий, державний).
3. Кредитна система: поняття, структура та складові елементи.

Тема 8. Центральні банки

1. Походження, призначення, функції та операції центральних банків.
2. Побудова та діяльність Національного банку України (НБУ).
3. Грошово-кредитна політика НБУ та забезпечення стійкості банківської системи.

Тема 9. Комерційні банки та їх основні операції

1. Економічна сутність, класифікація та функції комерційних банків.
2. Банківська система: принципи побудови та функціонування.
3. Операції комерційних банків: пасивні, активні та комісійні (лізингові, факторингові тощо).

Змістовний модуль 2. Характеристика окремих сфер і ланок фінансових відносин та методів фінансової діяльності

Тема 10. Сутність та функції фінансів

1. Історичні передумови виникнення та соціально-економічна сутність фінансів.
2. Головна ознака функціонування фінансів та їхня роль у суспільстві.
3. Функції фінансів: розподільна, контрольна та механізми їхньої реалізації.

Тема 11. Фінансова система України

1. Поняття, структура та характеристика сфер і ланок фінансової системи.
2. Централізовані та децентралізовані фінанси. Роль фінансового ринку.
3. Управління фінансами, фінансовий менеджмент та фінансовий контроль.

Тема 12. Фінанси підприємницьких структур

1. Суть, функції та фінансові відносини підприємств. Комерційний розрахунок.
2. Фінансові ресурси підприємств: склад, джерела формування та використання.
3. Формування фінансових результатів (прибутку) та ефективність роботи підприємства.

Тема 13. Бюджет і бюджетна система, доходи і видатки державного бюджету

1. Сутність, значення, функції та принципи побудови державного бюджету.
2. Бюджетний устрій, бюджетна система та бюджетний процес в Україні.
3. Доходи і видатки бюджету. Бюджетний дефіцит та шляхи його збалансування.

Тема 14. Податки та податкова система

1. Економічна сутність, функції та класифікація податків (прямі / непрямі, загальнодержавні / місцеві).
2. Податкова система, податкова політика та її основні принципи.
3. Характеристика основних податків України (ПДВ, податок на прибуток, ПДФО).

Тема 15. Державний борг та державний кредит

1. Економічна сутність, роль та форми державного кредиту (внутрішній / міжнародний).
2. Державний борг: формування, класифікація, наслідки існування.
3. Управління державним боргом (обслуговування, рефінансування, реструктуризація).

Тема 16. Страхування та страховий ринок

1. Особливості фінансових відносин, сутність та функції страхування.
2. Форми страхових відносин (обов'язкове/добровільне) та організаційні форми страхових фондів.
3. Страховий ринок: структура, страховий нагляд, страхові послуги.

Тема 17. Міжнародні фінанси

1. Сутність, призначення та розвиток міжнародних фінансів і фінансових відносин.
2. Роль міжнародних фінансових організацій (МВФ, МБРР) та механізми їхнього фінансування.
3. Міжнародний фінансовий ринок та його основні складові.

1.2 Оцінювання знань, умінь та навичок студентів

Таблиця оцінювання знань, умінь та навичок студентів з окремих видів роботи та в цілому по модулях (в балах)

<i>Модуль 1</i>		<i>Модуль 2</i>	
Практичні заняття			
Тема 1 (усна доповідь, практик. завдання)	3	Тема 10 (усна доповідь, практик. завдання)	3
Тема 3 (усна доповідь, практик. завдання)	3	Тема 11 (усна доповідь, практик. завдання)	3
Тема 4 (усна доповідь, практик. завдання)	3	СРС №3 (практик. завдання)	3
Тема 5 (практик. завдання)	3	Тема 13 (практик. завдання)	3
СРС №1 (практик. завдання)	3	Тема 14 (усна доповідь, практик. завдання)	3
Тема 7 (усна доповідь, практик. завдання)	3	Тема 16 (усна доповідь, практик. завдання)	3
СРС №2 (практик. завдання)	3	СРС №4 (практик. завдання)	3
Тема 9 (практик. завдання)	3	Тема 17 (усна доповідь, практик. завдання)	3
Контрольна робота 1	5	Контрольна робота 2	5
Колоквіум 1 (тести)	10	Колоквіум 2 (тести)	10
Сума за модуль 1	39	Сума за модуль 2	39
Всього – 78			
Диференційований залік – 22			
Сума за семестр – 100			

2 ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Тема 1. Сутність і функції грошей

1. Які дві основні концепції пояснюють походження грошей? У чому їхня принципова відмінність?
2. Розкрийте економічну сутність грошей. Що надає грошам специфічного характеру вартості?
3. Опишіть основні форми грошей та їхню еволюцію (від товарних до електронних).
4. Поясніть, що таке купівельна спроможність грошей і як вона пов'язана з їхньою вартістю.
5. Розкрийте функцію грошей як міри вартості. Що таке масштаб цін?
6. У чому полягає функція грошей як засобу обігу? Наведіть приклади.
7. Чим функція засобу платежу відрізняється від функції засобу обігу?
8. Охарактеризуйте функцію грошей як засобу нагромадження (заощадження). Які її ризики?
9. Що таке світові гроші, яку роль вони відігравали в епоху золотого стандарту?
10. Поясніть роль грошей у сучасній ринковій економіці.

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Аналіз еволюції:* Дослідіть вплив цифрових технологій (криптовалюти, стейблкоїни) на традиційні функції грошей. Спрогнозуйте, яка з класичних функцій грошей може трансформуватися найбільше у найближчі 10 років.
2. *Порівняльний аналіз:* Підготуйте доповідь про золотий монометалізм (на прикладі будь-якої країни) та поясніть причини його краху.
3. *Кейс-завдання:* Визначте, які функції виконують гроші в таких ситуаціях: а) оплата комунальних послуг; б) купівля акцій; в) формування ціни на новий смартфон.

Тема 2. Грошовий оборот і грошова маса

1. Наведіть визначення грошового обороту. Назвіть його основні суб'єкти.
2. Які економічні параметри (показники) є визначальними для грошового обороту?
3. Розкрийте поняття грошового потоку та наведіть критерії його класифікації.

4. Опишіть структуру грошового обороту (готівковий та безготівковий).
5. Що таке грошова маса? Які фактори визначають її зміну?
6. Назвіть та охарактеризуйте основні грошові агрегати (M_0 , M_1 , M_2 , M_3).
7. Поясніть економічний зміст швидкості обігу грошей. Як вона впливає на стабільність грошей?
8. Опишіть порядок розрахунку швидкості обігу грошей (за доходом та за обігом).
9. Сформулюйте Закон кількості грошей та поясніть його значення.
10. Як впливає зміна національного доходу та національного продукту на параметри грошового обороту?

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Розрахункове завдання:* Уявіть, що ВВП країни за рік склав 5 трлн грн. Середньорічна грошова маса (агрегат M_2) становила 1,5 трлн грн. Розрахуйте швидкість обігу грошей (за доходом). Поясніть, що означає отриманий результат.
2. *Схематизація:* Побудуйте схему структури грошової маси за допомогою грошових агрегатів (M_0 - M_3), візуально демонструючи їхню ліквідність.
3. *Критичний аналіз:* Обґрунтуйте, чому управління безготівковим оборотом є більш складним, ніж управління готівковим, для Центрального банку.

Тема 3. Грошовий ринок

1. Наведіть визначення грошового ринку та назвіть його основні інструменти.
2. Охарактеризуйте основні грошові потоки на грошовому ринку.
3. Які основні види фінансового ринку Ви знаєте? Як грошовий ринок взаємодіє з ринком капіталів?
4. Розкрийте сутність попиту на гроші. Які чинники на нього впливають?
5. Поясніть, як формується пропозиція грошей та яка роль у цьому належить комерційним банкам.
6. Що таке грошовий мультиплікатор? Поясніть механізм його дії.
7. Охарактеризуйте обліковий ринок та його особливості.
8. Опишіть міжбанківський ринок та основні операції, що на ньому здійснюються.
9. У чому полягає відмінність між первинною емісією Центрального банку та вторинною емісією депозитних грошей?
10. Що таке дебетовий та кредитовий оборот? Як вони пов'язані з розрахунками?

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Моделювання:* Намалюйте графік рівноваги на грошовому ринку (попит/пропозиція). Поясніть, як зміна норми відсотка впливає на цю рівновагу.

2. *Дослідження:* Вивчіть сучасні засоби платежу в Україні (електронні гроші, системи Р2Р-переказів, NFC-платежі). Порівняйте їх з традиційними (банкноти, чеки, векселі) за швидкістю та безпекою.

3. *Кейс-завдання:* Центральний банк знижує норму обов'язкового резервування, як це вплине на грошовий мультиплікатор і, відповідно, на пропозицію грошей? Обґрунтуйте.

Тема 4. Грошові системи

1. Дайте визначення грошової системи та назвіть її ключові елементи.
2. Яка роль Центрального банку як інституційного центру грошової системи?

3. Охарактеризуйте такі елементи грошової системи, як грошова одиниця та масштаб цін.

4. Назвіть основні типи грошових систем відповідно до їхньої еволюції.

5. Розкрийте суть біметалізму та монометалізму як форм саморегулювання грошових систем.

6. Охарактеризуйте види золотого монометалізму (золотомонетний, золотозливковий, золотодевізний стандарти).

7. У чому полягає відмінність між паперово-грошовим та кредитним обігом?

8. Опишіть форми організації безготівкових розрахунків (платіжні доручення, чеки, акредитиви).

9. Назвіть особливості процесу запровадження національної валюти – гривні в Україні.

10. Які є відкриті та закриті грошові системи? Чим вони різняться?

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Історичний аналіз:* Дослідіть Золотий стандарт (золотомонетний) та підготуйте коротку презентацію про його переваги та недоліки для світової торгівлі.

2. *Порівняльна таблиця:* Складіть порівняльну таблицю форм безготівкових розрахунків (акредитив, вексель, платіжне доручення) за такими критеріями: термін, гарантія платежу, сфера застосування.

3. *Дослідження:* Охарактеризуйте сучасну грошову систему України. До якого типу вона належить і які її основні особливості (у контексті регулювання готівкового та безготівкового обороту)?

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

1. Розкрийте сутність інфляції та поясніть її відмінність від дефляції.
2. Охарактеризуйте теорію інфляції попиту та наведіть її причини.
3. Опишіть теорію інфляції витрат та її основні чинники.
4. Які форми інфляції Ви знаєте (за темпами, за характером прояву)?
5. Назвіть та охарактеризуйте етапи інфляційного процесу.
6. Опишіть основні показники вимірювання інфляції (наприклад, ІСЦ).
7. Які економічні та соціальні наслідки має інфляція?
8. У чому полягає антиінфляційна політика держави?
9. Охарактеризуйте методи проведення грошових реформ (деномінація, девальвація, ревальвація, нуліфікація).
10. Що таке політика доходів і як вона використовується для регулювання інфляції?

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Розрахункове завдання:* Розрахуйте рівень інфляції за рік, якщо індекс споживчих цін (ІСЦ) на початку року становив 120, а наприкінці – 132. Який це вид інфляції за темпами?
2. *Аналіз кейсу:* Дослідіть приклади грошових реформ (наприклад, в Україні 1996 року чи в Німеччині після Другої світової війни). Визначте, який метод реформи було застосовано та оцініть її ефективність.
3. *Критичне мислення:* Обґрунтуйте, чому боротьба з інфляцією витрат є більш складною для Центрального банку, ніж боротьба з інфляцією попиту.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

1. Дайте визначення валюти та наведіть її види (національна, іноземна).
2. Розкрийте сутність та види валютних відносин.
3. Опишіть валютний ринок: суть, основи функціонування та види торгівлі (біржова та позабіржова).
4. Які основні види валютних операцій Ви знаєте? Назвіть касові та строкові операції (форвард, ф'ючерс, опціон).
5. Поясніть, що таке валютний курс, як він формується та які має види.
6. Розкрийте поняття конвертованості валют. Яке її значення для економіки?
7. Визначення валютної системи. Назвіть її структуру та призначення.
8. Опишіть еволюцію світової валютної системи (від Бреттон-Вудської до Ямайської).
9. Охарактеризуйте сучасну світову валютну систему та поясніть роль МВФ в її функціонуванні.

10. Що таке валютне регулювання і які його механізми (наприклад, регулювання курсу)?

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Порівняльний аналіз:* Складіть порівняльну таблицю строкових валютних операцій (форвард, ф'ючерс, опціон) за такими критеріями: стандартизація, ризик, сфера застосування.

2. *Дослідження:* Вивчіть поточний режим валютного курсу в Україні (наприклад, керовано плаваючий) та обґрунтуйте, які переваги та недоліки він має для національної економіки.

3. *Кейс-завдання:* Якщо гривня демонструє тенденцію до ревальвації (зміцнення), як це вплине на: а) українських експортерів; б) імпортерів; в) рівень внутрішніх цін?

Тема 7. Кредит у ринковій економіці

1. Розкрийте необхідність та економічну сутність кредиту.
2. Опишіть структуру кредитних відносин (кредитор, позичальник, об'єкт).
3. Назвіть та охарактеризуйте функції кредиту.
4. Дайте визначення ринку позичкових капіталів та поясніть роль позичкового відсотка.
5. Охарактеризуйте комерційний кредит: його суб'єкти, призначення та інструменти (вексель).
6. Розкрийте сутність споживчого кредиту та опишіть механізм його надання. Наведіть нові види.
7. Що таке державний кредит? Назвіть його види та класифікацію державних позик.
8. Охарактеризуйте банківський кредит та наведіть основні принципи його класифікації.
9. Дайте визначення кредитної системи. Яка її структура та складові елементи?
10. Опишіть роль кредитної системи України як елемента інфраструктури грошового ринку.

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Порівняльний аналіз:* Складіть порівняльну таблицю комерційного та банківського кредиту за такими критеріями: суб'єкт кредитора, об'єкт, інструмент, вартість.

2. *Дослідження:* Вивчіть сучасний механізм споживчого кредитування в Україні (наприклад, картковий кредит, розстрочка). Оцініть його соціально-економічні наслідки.

3. *Схематизація:* Побудуйте схему кредитної системи України, відображаючи її дворівневу структуру та основні елементи.

Тема 8. Центральні банки

1. Опишіть походження та основне призначення Центральних банків (ЦБ).
2. Назвіть та детально охарактеризуйте основні функції Центральних банків (економічні та монетарні).
3. Розкрийте особливості побудови та діяльності Національного банку України (НБУ).
4. Які правові основи та організаційні основи діяльності НБУ?
5. Охарактеризуйте грошово-кредитну політику НБУ та її основні інструменти.
6. Що таке стійкість банківської системи, механізми її забезпечення?
7. Яка роль ЦБ у здійсненні нагляду і контролю за діяльністю комерційних банків?
8. Поясніть, що таке страхування банківських депозитів і яку роль воно відіграє у фінансовій стабільності.
9. Які операції виконує Центральний банк?
10. Як формуються банківські резерви і яке їхнє значення для кредитної системи?

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Аналіз інструментів:* Дослідіть ключові інструменти грошово-кредитної політики НБУ (облікова ставка, операції на відкритому ринку, норма резервування). Поясніть, як зміна кожного з них впливає на рівень інфляції.
2. *Дослідження:* Вивчіть Статутний капітал НБУ та поясніть його джерела формування. У чому принципова відмінність капіталу ЦБ від капіталу комерційного банку?
3. *Кейс-завдання:* Якщо НБУ вирішить підвищити облікову ставку, які наслідки це матиме для: а) комерційних банків; б) вартості кредитів для населення; в) курсу національної валюти?

Тема 9. Комерційні банки та їх основні операції

1. Дайте визначення економічної сутності комерційного банку та його основній меті.
2. Наведіть класифікацію комерційних банків (за формою власності, функціями, територією діяльності).
3. Розкрийте поняття банківської системи та її основні принципи побудови.
4. Охарактеризуйте функції банківської системи.
5. Які операції комерційних банків належать до пасивних? Наведіть приклади.
6. Які операції комерційних банків належать до активних? Наведіть приклади.

7. Розкрийте сутність комісійних (посередницьких) операцій банку.
8. Охарактеризуйте специфічні операції: лізингові, факторингові та трастові.
9. Поясніть, у чому полягає ліквідність комерційного банку.
10. Що таке банківська маржа і як вона відображає ефективність роботи банку?

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Аналіз діяльності:* На прикладі одного з найбільших комерційних банків України проаналізуйте структуру його пасивних та активних операцій. Зробіть висновки про його фінансову політику.
2. *Порівняльний аналіз:* Складіть порівняльну таблицю факторингу та лізингу за такими критеріями: об'єкт операції, її економічна суть, суб'єкти, ризики.
3. *Кейс-завдання:* Комерційний банк приймає рішення про збільшення обсягу кредитування. Зробіть припущення щодо того, як це вплине на його ліквідність та прибутковість. Обґрунтуйте свою відповідь.

Тема 10. Сутність та функції фінансів

1. Назвіть історичні передумови виникнення фінансів.
2. Розкрийте соціально-економічну сутність фінансів.
3. Що є головною ознакою функціонування фінансів? Поясніть їхній грошовий характер.
4. Опишіть роль фінансів у суспільстві.
5. Назвіть та охарактеризуйте основні функції фінансів.
6. Розкрийте сутність і механізм розподільної функції фінансів.
7. Поясніть, що є об'єктом розподілу в процесі реалізації розподільчої функції.
8. Опишіть контрольну функцію фінансів та механізм її реалізації на практиці.
9. Як фінанси впливають на відтворення в економіці?
10. У чому полягає відмінність між грошима та фінансами як економічними категоріями?

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Схематизація:* Побудуйте схему, що демонструє механізм реалізації розподільчої функції фінансів через бюджетну та податкову системи.
2. *Критичне мислення:* Обґрунтуйте, чому контрольна функція фінансів є неможливою без реалізації розподільчої функції.
3. *Кейс-завдання:* На прикладі державних субсидій для малого бізнесу
4. *Кейс-завдання:* На прикладі державних субсидій для малого бізнесу поясніть, які саме функції фінансів реалізуються.

Тема 11. Фінансова система України

1. Дайте визначення фінансової системи та опишіть її структуру.
2. Охарактеризуйте сфери та ланки фінансової системи.
3. У чому полягає відмінність між централізованими та децентралізованими фінансами? Наведіть приклади.
4. Розкрийте роль фінансового ринку та його місце у фінансовій системі.
5. Назвіть основні елементи централізованих фінансів (державний бюджет, фонди цільового призначення).
6. Назвіть основні елементи децентралізованих фінансів (фінанси підприємств, населення).
7. Опишіть організаційні основи функціонування фінансової системи України.
8. Дайте визначення фінансового менеджменту та поясніть його роль в управлінні фінансами.
9. Охарактеризуйте систему управління державними фінансами в Україні.
10. Що таке фінансовий контроль? Назвіть його види, форми та методи здійснення.

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Схематизація:* Побудуйте деталізовану схему фінансової системи України (сфери, ланки, інститути).
2. *Порівняльний аналіз:* Порівняйте функції та повноваження двох ключових фінансових інституцій України (наприклад, Міністерства фінансів та Державної казначейської служби).
3. *Кейс-завдання:* Наведіть приклади реалізації попереднього, поточного та наступного фінансового контролю в діяльності державного підприємства.

Тема 12. Фінанси підприємницьких структур

1. Розкрийте сутність і функції фінансів підприємств.
2. Опишіть фінансові відносини підприємств з іншими суб'єктами господарювання та державою.
3. Що таке комерційний розрахунок та які його основні принципи (саморегулювання, самоокупність, самофінансування)?
4. Назвіть та охарактеризуйте склад і джерела формування фінансових ресурсів підприємств.
5. Поясніть роль постійних грошових фондів та особливості їхнього використання.
6. Опишіть відмінність між бюджетними інвестиціями, бюджетними асигнуваннями, дотаціями та субсидіями.

7. Розкрийте процес формування фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання.

8. Що таке чистий прибуток і як відбувається його розподіл?

9. Поясніть чинний порядок оподаткування підприємств.

10. Дайте визначення фінансовій ефективності роботи підприємства та назвіть основні показники її оцінки.

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Розрахункове завдання:* Підприємство отримало загальний дохід 10 млн грн. Сума податків – 2 млн грн, операційні витрати – 5 млн грн. Розрахуйте балансовий та чистий прибуток (припускаючи ставку податку на прибуток 18%).

2. *Критичне мислення:* Обґрунтуйте, чому самофінансування вважається найбільш надійним принципом фінансування діяльності підприємства.

3. *Аналіз джерел:* Проаналізуйте структуру фінансових ресурсів великого акціонерного товариства (наприклад, за даними його річного звіту) і визначте співвідношення власних та залучених коштів.

Тема 13. Бюджет і бюджетна система, доходи і видатки державного бюджету

1. Розкрийте сутність, значення та функції державного бюджету.

2. Опишіть бюджетний устрій та принципи побудови бюджетної системи України.

3. Охарактеризуйте бюджетний процес в Україні та назвіть його основні етапи.

4. Які особливості та завдання бюджетного планування?

5. Опишіть сутність, джерела формування і класифікацію доходів бюджету.

6. Розкрийте склад і структуру видатків державного бюджету (за функціональною, економічною класифікацією).

7. Назвіть та охарактеризуйте принципи і форми бюджетного фінансування.

8. Дайте визначення бюджетного дефіциту. Які основні причини його виникнення?

9. Поясніть вплив бюджетного дефіциту на розвиток економіки.

10. Що таке збалансований бюджет і чому його досягнення є головним завданням бюджетної політики?

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Аналіз джерел:* Дослідіть поточний Закон України про Державний бюджет на поточний рік. Визначте три найбільші джерела доходів та три найбільші статті видатків. Зробіть висновки.

2. *Схематизація:* Побудуйте схему бюджетного процесу в Україні, деталізуючи процедури складання, розгляду та затвердження бюджету.

3. *Критичне мислення:* Обґрунтуйте, чому фінансування бюджетного дефіциту за допомогою емісії грошей є найбільш небезпечним шляхом.

Тема 14. Податки та податкова система

1. Розкрийте економічну сутність і функції податків. Назвіть їхні характерні ознаки.

2. Назвіть та охарактеризуйте основні принципи податкової системи.

3. Дайте визначення податкової системи та податкової політики України.

4. Поясніть, у чому полягає відмінність між прямими та непрямими податками. Наведіть приклади.

5. Охарактеризуйте загальнодержавні та місцеві податки і збори відповідно до Податкового кодексу.

6. Опишіть механізм справляння податку на додану вартість (ПДВ).

7. Які методи обчислення і сплати акцизного податку? На які товари він накладається?

8. Розкрийте сутність податку на прибуток підприємств. Який порядок його обчислення?

9. Охарактеризуйте податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) та його соціально-економічну роль.

10. Що таке мито і яку функцію воно виконує в економіці?

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Порівняльний аналіз:* Складіть порівняльну таблицю ПДВ, акцизного податку та ПДФО за такими критеріями: платник, об'єкт оподаткування, характер (прямий/непрямий).

2. *Критичне мислення:* Обговоріть, який соціально-економічний ефект має прогресивна шкала оподаткування ПДФО (якби її запровадили в Україні) порівняно з існуючою фіксованою ставкою.

3. *Дослідження:* Вивчіть структуру місцевих податків і зборів в Україні. Наведіть приклади їхнього використання для фінансування місцевих бюджетів (на прикладі Вашого регіону).

Тема 15. Державний борг та державний кредит

1. Розкрийте економічну сутність та роль державного кредиту.

2. Назвіть та охарактеризуйте форми державного кредиту.

3. Охарактеризуйте міжнародні фінансові інституції та їхню роль у наданні кредитів (МВФ, Світовий банк).

4. Назвіть класифікацію державних позик та джерела їхнього погашення.

5. Дайте визначення державному боргу. Як він формується?
6. У чому полягає відмінність між номінальним та реальним внутрішнім державним боргом?
7. Які наслідки існування державного кредиту та боргу для економіки.
8. Що таке боргова політика держави і які її основні цілі?
9. Розкрийте сутність управління державним боргом та назвіть його основні етапи.
10. Поясніть сутність рефінансування та реструктуризації заборгованості.

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Аналіз даних:* Дослідіть поточний обсяг державного боргу України (зовнішнього та внутрішнього). Розрахуйте відношення боргу до ВВП та порівняйте цей показник з критичним рівнем.
2. *Критичне мислення:* Обґрунтуйте, чому зовнішній державний борг несе більші ризики для національної економіки, ніж внутрішній.
3. *Кейс-завдання:* Якщо країна проводить реструктуризацію свого зовнішнього боргу, які три головні умови вона може запропонувати кредиторам і які наслідки це матиме для її репутації?

Тема 16. Страхування та страховий ринок

1. Назвіть специфічні ознаки та особливості фінансових відносин у сфері страхування.
2. Розкрийте функції страхування.
3. Назвіть та охарактеризуйте форми страхових відносин та організаційні форми страхових фондів.
4. Опишіть класифікацію страхування за економічними ознаками (особисте, майнове, відповідальності).
5. У чому полягає відмінність між обов'язковим та добровільним страхуванням? Наведіть приклади.
6. Охарактеризуйте особливості солідарної системи державного соціального страхування.
7. Визначення страхового ринку, його організаційна структура.
8. Що таке страховий нагляд, його роль у забезпеченні стійкості ринку?
9. Поясніть поняття страхове поле та страховий портфель.
10. Охарактеризуйте галузеву структуру страхового ринку (місцевий, національний, світовий).

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Аналіз ринку:* Дослідіть структуру страхового ринку України (за видами страхування). Визначте, який вид страхування є домінуючим і чому.

2. *Порівняльний аналіз:* Складіть порівняльну таблицю обов'язкового автостраховання (ОСЦПВ) та добровільного страхування КАСКО за такими критеріями: об'єкт страхування, мета, регулювання.

3. *Кейс-завдання:* Страхова компанія має страховий портфель, який надто концентрований на одному виді ризику (наприклад, пожежі). Які методи вона може застосувати для перерозподілу ризику (наприклад, перестраховання)?

Тема 17. Міжнародні фінанси

1. Розкрийте сутність і призначення міжнародних фінансів.
2. Опишіть виникнення і розвиток міжнародних фінансових відносин.
3. Охарактеризуйте роль Міжнародного валютного фонду (МВФ) у світовій фінансовій системі.
4. Які функції виконує Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР)?
5. Назвіть та опишіть інші міжнародні фінансові інституції (наприклад, МФК, ЄБРР).
6. Охарактеризуйте механізм пільгового та спеціального фінансування, що надається міжнародними організаціями.
7. Що таке системні та інвестиційні позики?
8. Міжнародний фінансовий ринок, назвіть його основні складові.
9. Опишіть роль організації Об'єднаних Націй (ООН) та Європейського Союзу (ЄС) у міжнародних фінансах.
10. Які основні проблеми функціонування міжнародних фінансів у сучасних умовах?

Завдання на самостійне опрацювання

1. *Аналіз співпраці:* Дослідіть ключові програми співпраці України з МВФ та Світовим банком за останні роки. Які цілі мали, умови висувалися?

2. *Порівняльний аналіз:* Складіть порівняльну таблицю МВФ та МБРР (Світовий банк) за такими критеріями: головна мета, основний вид позик (короткострокові/довгострокові), джерела коштів.

3. *Критичне мислення:* Обговоріть, наскільки доцільним є залучення міжнародних позик для фінансування поточних (операційних) видатків державного бюджету. Які є ризики міжнародних позик?

3 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Самостійні індивідуальні завдання виконуються студентом на аркушах формату А4 або в робочому зошиті. Текст роботи має бути виконаний розбірливим почерком або надрукований з використанням комп'ютерних засобів. У разі друкованого варіанту текст оформлюється на одній стороні аркуша формату А4 (210×297 мм), шрифт *Times New Roman*, розмір – 14 пунктів, міжрядковий інтервал – 1,5. Поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – по 20 мм.

3.1 САМОСТІЙНЕ ЗАВДАННЯ 1

Функціонування валютного ринку: еволюція систем, механізми курсоутворення та хеджування ризиків

Мета: сформувати у студентів системне і глибоке розуміння економічної природи, інституційної структури та механізмів функціонування сучасного валютного ринку. Розвинути навички аналізу чинників впливу на валютний курс та практичного застосування інструментів управління валютними ризиками (хеджування).

Завдання: дослідити сутність, види та чинники формування валютного курсу, обґрунтувавши його функціональне значення як макроекономічного регулятора.

Порядок виконання: студент обирає варіант (№1–25) і виконує три обов'язкові завдання (А, Б, В), що вимагають аналізу, обґрунтування та розрахунку.

Вимоги до оформлення: написання у зошиті або друкована робота (аркуші А4, шрифт *Times New Roman* 14, інтервал 1,5).

Варіанти комплексних завдань

№	А. Науковий дискурс (Теоретичне обґрунтування)	Б. Аналітичний кейс (Прогноз та вплив)	В. Інструменти та регулювання (Моделювання)
1	Розкрийте сутність валютного ринку та його місце у світовій фінансовій системі. Обґрунтуйте, чому позабіржова торгівля є домінуючою.	Кейс: Як зростання інфляції у країні А, порівняно з країною В, вплине на номінальний валютний курс між ними (з посиланням на теорію ПКС)?	Проаналізуйте форвардний контракт як інструмент хеджування для імпортера, що очікує зниження курсу національної валюти.
2	Проаналізуйте еволюцію світової валютної системи. Які головні уроки були винесені після краху Бреттон-Вудської системи?	Прогноз: Обґрунтуйте, як різке зниження процентних ставок Центральним банком вплине на потік іноземного капіталу та курс національної валюти.	Розкрийте сутність і механізм валютних інтервенцій. Чому вони є інструментом короткострокового регулювання?

3	Розкрийте поняття конвертованості валют. Які економічні переваги та ризики несе повна конвертованість для економіки, що розвивається?	Кейс: Як політична невизначеність може спровокувати спекулятивні атаки на валюту та втечу капіталу?	Порівняйте валютні ф'ючерси та опціони. У чому полягає перевага опціону для покупця з точки зору фіксації ризику?
4	Охарактеризуйте режими валютного курсу (фіксований, плаваючий). Обґрунтуйте вибір режиму для малої відкритої економіки.	Прогноз: Обґрунтуйте, як збільшення експорту товарів країни вплине на попит та пропозицію її національної валюти на ринку.	Дайте визначення крос-курсу. Розрахуйте крос-курс EUR/JPY, якщо USD/EUR = 1.05, а USD/JPY = 150.
5	Розкрийте сутність та функції валютного курсу як макроекономічного регулятора. У чому відмінність номінального від реального курсу?	Кейс: Якщо курс гривні різко зміцнився (ревальвація), як це вплине на конкурентоспроможність вітчизняних товарів на світовому ринку?	Проаналізуйте арбітражні операції на валютному ринку. Яка їхня роль у підтримці рівноваги курсів?
6	Проаналізуйте Ямайську валютну систему. Яка роль Міжнародного Валютного Фонду (МВФ) у її функціонуванні?	Прогноз: Як зростання цін на основну експортну сировину (наприклад, зерно) вплине на платіжний баланс та курс валюти країни-експортера?	Розкрийте механізм "валютного коридору" як інструмент керування плаваючого курсу.
7	Розкрийте сутність і необхідність валютного регулювання з боку держави. Назвіть два основні інструменти прямого регулювання.	Кейс: Обґрунтуйте, чому девальвація може бути використана як інструмент стимулювання національного виробництва, але несе ризики інфляції.	Порівняйте девальвацію та ревальвацію. Яка з цих подій є вигідною для державного боргу, номінованого в іноземній валюті?
8	Охарактеризуйте касові (спот) операції. Поясніть, чому вони є основою для визначення поточного валютного курсу.	Прогноз: Як дефіцит поточного рахунку платіжного балансу тисне на зниження курсу національної валюти? Обґрунтуйте цей зв'язок.	Наведіть приклад використання опціону на купівлю валюти для хеджування ризику. У чому його перевага над форвардом?
9	Розкрийте чинники, що впливають на валютний курс у короткостроковому періоді (крім інфляції та ставок).	Кейс: Обґрунтуйте, чому валютні обмеження можуть призвести до зростання тіньового (чорного) ринку валюти.	Розрахунок: Обмінний курс змінився з 37,00 грн/USD до 38,50 грн/USD. Розрахуйте відсоток девальвації. Які наслідки для імпортерів?
10	Проаналізуйте строкові валютні операції (форварди, ф'ючерси, опціони). У чому їхня економічна роль?	Прогноз: Як глобальна фінансова криза (наприклад, 2008 року) вплинула на довіру до долара США та світову валютну систему?	Обґрунтуйте, чому валютний дилінг є необхідним елементом роботи комерційного банку.
11	Розкрийте теорію Паритету купівельної спроможності (ПКС). Обґрунтуйте, чому вона добре працює у довгостроковому періоді і погано у короткостроковому.	Кейс: Компанія-експортер очікує надходження \$5 млн через 6 місяців. Обґрунтуйте, який інструмент вона має використати для хеджування від ризику зміцнення гривні.	Проаналізуйте валютні обмеження як метод валютного регулювання. Які їхні негативні економічні наслідки?

12	Охарактеризуйте Європейську валютну систему. Яка її роль у процесі створення євро?	Прогноз: Як збільшення державного боргу та потреба в його фінансуванні впливає на довіру до національної валюти та її курс?	Розрахунок: Обмінний курс 1.10 USD/EUR. Скільки доларів необхідно, щоб купити 2000 євро?
13	Розкрийте сутність і значення платіжного балансу для аналізу стану валютного ринку.	Кейс: Обґрунтуйте, чому країни з високим рівнем корупції зазвичай мають слабку та волатильну національну валюту.	Порівняйте комерційний форвард та ф'ючерс за такими критеріями: стандартизація, розмір, ризик контрагента.
14	Дайте визначення грошовим агрегатам у контексті аналізу валютного курсу.	Прогноз: Як зниження світових цін на енергоносії (якщо країна є нетто-імпортером) вплине на курс її валюти?	Кейс: Назвіть три головні умови, які повинен виконати уряд країни для отримання стабілізаційного кредиту від МВФ.
15	Обґрунтуйте, чому фіксований валютний курс обмежує суверенітет моне-тарної політики країни (на прикладі "неможливої тріади").	Кейс: Обґрунтуйте, чому ревальвація національної валюти вигідна імпортерам, але не вигідна експортерам.	Проаналізуйте механізм трикутного арбітражу та його роль у підтримці ефективності валютного ринку.
16	Розкрийте роль світових грошей (золото, резервні валюти) у формуванні валютних систем.	Прогноз: Як технологічний прорив у країні, що підвищує продуктивність, вплине на довгостроковий курс її валюти?	Розрахунок: Обмінний курс 10 UAH/PLN. Якщо ціна товару в Польщі 50 PLN, скільки він коштуватиме в Україні (без податків)?
17	Охарактеризуйте класифікацію валют за ступенем конвертованості (повна, часткова, неконвертована).	Кейс: Поясніть, як очікування фінансових агентів (психологічний фактор) можуть спричинити різке падіння курсу валюти.	Обґрунтуйте, чому операції СВОП є найпоширенішими на сучасному валютному ринку.
18	Розкрийте взаємозв'язок між інфляцією та валютним курсом у довгостроковому періоді.	Прогноз: Як посилення протекціоністської політики (введення мит) вплине на курс національної валюти (через торговельний баланс)?	Проаналізуйте касові операції (спот). У чому ризик їхнього використання для великих міжнародних угод?
19	Обґрунтуйте, чому валютний курс є ціною, що балансує попит і пропозицію на валютному ринку.	Кейс: Як зовнішній борг країни, номінований у доларах, впливає на попит на долари з боку держави та комерційних банків?	Обґрунтуйте, чому банківська маржа (спред) є важливим показником ліквідності валютного ринку.
20	Дайте визначення валютним операціям. Класифікуйте їх за метою (торгові, інвестиційні, спекулятивні).	Прогноз: Як зміна термінів обігу державних облігацій вплине на потік іноземного портфельного капіталу?	Порівняйте форвардний контракт та валютну позику як методи фіксації валютного ризику.
21	Розкрийте сутність і механізм функціонування Європейського валютного механізму (ERM).	Кейс: Поясніть, як глобальне підвищення цін на сировину може призвести до "імпортованої інфляції" та девальвації.	Наведіть приклади двох інструментів (крім строкових), які компанія може використати для мінімізації валютного ризику.
22	Охарактеризуйте відмінності між номінальним та реальним ефективним валютним курсом (PEVK).	Прогноз: Обґрунтуйте, чому ревальвація може призвести до скорочення робочих місць у галузях, орієнтованих на експорт.	Розрахунок: Курс 38 грн/USD. Ви купили опціон на продаж 1000 USD за 37 грн. Курс став 36 грн/USD. Розрахуйте Ваш прибуток від опціону.

23	Обґрунтуйте, чому валютний ринок є найбільшим фінансовим ринком у світі за обсягом операцій.	Кейс: Поясніть, як запровадження євро вплинуло на валютний суверенітет країн-членів ЄС.	Проаналізуйте валютні обмеження в Україні в умовах воєнного стану. Яка їхня економічна мета?
24	Розкрийте сутність і наслідки використання режиму фіксованого курсу для економіки (на прикладі валютного прив'язки).	Прогноз: Як збільшення внутрішнього державного боргу вплине на попит на кредит з боку приватного сектору та курс валюти?	Обґрунтуйте, чому зовнішній аудит (Рахункова палата) є важливою частиною контролю за валютними операціями держави.
25	Розкрийте роль резервних валют у сучасній Ямайській валютній системі.	Кейс: Обґрунтуйте, чому девальвація може бути соціально небезпечною, призводячи до зниження реальних доходів населення.	Проаналізуйте структуру та основних учасників сучасного валютного ринку (ЦБ, комерційні банки, брокери, корпорації).

3.2 САМОСТІЙНЕ ЗАВДАННЯ 2

Кредитні відносини: формування ресурсів та принципи функціонування

Мета: сформувати глибоке розуміння сутності, необхідності та ролі кредиту в ринковій економіці, а також розвинути навички аналізу кредитних відносин, оцінки вартості кредиту та його впливу на макроекономічні процеси.

Завдання: проаналізувати структуру кредитної системи та обґрунтувати механізми функціонування позичкового відсотка як ціни кредиту.

Порядок виконання: студент обирає варіант (№1–25) і виконує три обов'язкові завдання (А, Б, В), кожен варіант містить три інтегровані блоки, що вимагають критичного мислення: науковий тест-дискурс, порівняльний аналіз та моделювання ситуації (кейс).

Вимоги до оформлення: написання у зошиті або друкована робота (аркуші А4, шрифт Times New Roman 14, інтервал 1,5).

Варіанти комплексних завдань

№	А. Науковий тест-дискурс (терміни та сутність)	Б. Порівняльний аналіз (обґрунтування відмінностей)	В. Моделювання та сценарій (критичне мислення)
1	Твердження: Банківський кредит завжди є більш ризикованим для позичальника, ніж комерційний. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Реальна та номінальна ставки відсотка. У чому економічна значущість реальної ставки для інвестора?	Сценарій: Обґрунтуйте, чому ломбарди не є загрозою для кредитної стабільності країни, на відміну від комерційних банків.

2	Твердження: Кредитний мультиплікатор залежить лише від попиту на кредити. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь, назвавши основний фактор.	Порівняйте: Функцію заміщення готівки та Перерозподільну функцію кредиту. Наведіть приклад реалізації кожної.	Кейс: Як зростання цін на нерухомість впливає на іпотечний ризик банків та доступність житла для населення?
3	Твердження: Позичковий відсоток є ціною ризику, а не ціною грошей. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Комерційний кредит та державний кредит. У чому полягає їхня принципова різниця в меті та обмеженнях?	Сценарій: Запропонуйте дві альтернативи комерційному кредиту для фінансування оборотного капіталу та обґрунтуйте, коли вони вигідніші.
4	Твердження: Принцип забезпеченості є єдиною гарантією повернення кредиту. (Так/Ні). Обґрунтуйте свою відповідь.	Порівняйте: Кредитну картку та овердрафт. У чому їхня спільна мета і ключова відмінність у механізмі погашення?	Кейс: Як зростання NPL (непрацюючих кредитів) впливає на кредитний мультиплікатор та обсяг емісії грошей у країні?
5	Твердження: Ефект витіснення (Crowding Out) виникає через надмірне зростання державного боргу. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Банкоцентрична та ринкоцентрична кредитна системи. Яка з них є більш стійкою до глобальних фінансових криз?	Сценарій: Обґрунтуйте, чому збільшення норми обов'язкового резервування є жорсткішим інструментом регулювання, ніж підвищення облікової ставки.
6	Твердження: Ощадна справа не впливає на доступність довгострокових інвестиційних кредитів. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Депозитні та кредитні операції банку. Чому перші є джерелом, а другі – використанням ресурсів?	Кейс: Поясніть, чому висока інфляція може бути вигідною для позичальника з фіксованою ставкою, але є ризиком для кредитора.
7	Твердження: Кредитна система є ширшим поняттям, ніж Фінансова система. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Ломбарди та кредитні спілки. У чому їхня принципова різниця в меті діяльності та джерелах фінансування?	Сценарій: Як політична невизначеність впливає на термін кредитування (перевага надається короткостроковим чи довгостроковим позикам)?
8	Твердження: Принцип строковості кредиту забезпечує лише фінансову дисципліну позичальника. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Контрольна та стимулююча функції кредиту. Яка з них важливіша для інноваційного розвитку економіки?	Кейс: Розрахуйте реальну ставку, якщо номінальна ставка кредиту 25%, а інфляція 15%. Обґрунтуйте, чи вигідно банку надавати такий кредит.
9	Твердження: Позичковий капітал відрізняється від грошового капіталу своєю формою. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь, назвавши головну відмінність.	Порівняйте: Внутрішній та зовнішній державний кредит. У чому їхня ключова відмінність у впливі на курс валюти?	Сценарій: Обґрунтуйте, чому повне погашення кредиту одним платежем (в кінці терміну) є ризикованішим для банку, ніж ануїтетні платежі.

10	Твердження: Споживчий кредит не може стимулювати економічне зростання. <i>(Так/Ні)</i> . Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Іпотечний та інвестиційний кредити. У чому їхня схожість за терміном та ключова відмінність за об'єктом забезпечення?	Кейс: Як зміна в законодавстві щодо захисту прав споживачів може вплинути на маржу комерційних банків при видачі кредитів?
11	Твердження: Вартість кредиту визначається лише номінальною процентною ставкою. <i>(Так/Ні)</i> . Обґрунтуйте відповідь, назвавши два інші компоненти.	Порівняйте: Девальвація та ревальвація національної валюти. Як ці процеси впливають на державний зовнішній борг?	Сценарій: Обґрунтуйте, чому зростання рівня безробіття призводить до збільшення резервів комерційних банків під можливі втрати.
12	Твердження: Функція перерозподілу кредиту обмежується лише комерційними банками. <i>(Так/Ні)</i> . Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Принцип забезпеченості та Принцип цільового використання. Який з них важливіший для зниження ризику неповернення?	Кейс: Якщо банківський мультиплікатор дорівнює 3,33. Яка була встановлена норма обов'язкового резервування? Поясніть економічний зміст.
13	Твердження: Банківська система є центральною ланкою кредитної системи. <i>(Так/Ні)</i> . Обґрунтуйте свою відповідь.	Порівняйте: Внутрішній та зовнішній державний кредит. Який з них несе вищі ризики для суверенітету держави?	Сценарій: Як технології скорингу (Big Data) впливають на швидкість та персоналізацію ціни споживчого кредиту?
14	Твердження: Кредитний ризик не залежить від політичної стабільності в країні. <i>(Так/Ні)</i> . Обґрунтуйте свою відповідь.	Порівняйте: Овердрафт та кредитна картка. Наведіть три спільні риси цих інструментів.	Кейс: Розрахуйте номінальну ставку, якщо реальна ставка -5% (від'ємна), а інфляція 12%. Обґрунтуйте, кому вигідний такий кредит.
15	Твердження: Ефект витіснення впливає лише на процентні ставки. <i>(Так/Ні)</i> . Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Принцип строковості та принцип повернення. Який з них є фундаментальним для кредиту як економічної категорії?	Сценарій: Обґрунтуйте, чому державна програма компенсації відсотків є формою регулювання ринку, а не просто субсидією.
16	Твердження: Ломбарди використовують антициклічну стратегію кредитування. <i>(Так/Ні)</i> . Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Девальвація та ревальвація національної валюти. Як ці процеси впливають на кредитний ризик позичальників?	Кейс: Як зростання рівня заощаджень населення вплине на пропозицію кредитів на ринку та їхню ціну?
17	Твердження: Споживчий кредит є вигідним лише для продавців товарів. <i>(Так/Ні)</i> . Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Банківський та комерційний кредит. Їх ключова відмінність у механізмі забезпечення?	Сценарій: Чому скорочення терміну іпотечного кредитування знижує ризик для банку, але підвищує ризик для позичальника.

18	Твердження: Позичковий відсоток виконує лише стимулюючу функцію. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Кредитна картка та ломбардний кредит. У чому їхня спільна соціальна роль?	Кейс: Обґрунтуйте, чому реструктуризація NPL може бути вигіднішою для банку, ніж його списання.
19	Твердження: Кредитна система є необхідною лише для великих корпорацій. (Так/Ні). Обґрунтуйте свою відповідь.	Порівняйте: Принцип диференційованості та Принцип цільового використання. Наведіть приклад реалізації кожного.	Сценарій: Як посилення вимог до забезпечення кредиту вплине на доступність кредитів для малого бізнесу?
20	Твердження: Функція заміщення готівки не впливає на швидкість обігу грошей. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Банківський кредит та облігаційна позика. У чому їхня ключова відмінність у джерелі фінансування?	Кейс: Розрахуйте річну ставку, якщо за 2 роки на кредит 50 000 грн були нараховані відсотки 15 000 грн.
21	Твердження: Принцип цільового використання не впливає на контрольну функцію кредиту. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Комерційний кредит та вексель. У чому їхня принципова різниця в правовому оформленні?	Сценарій: Обґрунтуйте, чому збільшення частки довгострокових кредитів у портфелі банку підвищує його ризику ліквідності.
22	Твердження: Державний кредит не може створювати інфляційний тиск. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Функція концентрації капіталу та перерозподільна функція. Яка з них важливіша для великих інвестиційних проектів?	Кейс: Якщо банківський мультиплікатор дорівнює 5. Розрахуйте норму обов'язкового резервування. Поясніть економічний зміст.
23	Твердження: Реальна ставка кредиту завжди вища за номінальну. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Іпотечний кредит та овердрафт. У чому їхня ключова відмінність у терміні та забезпеченні?	Сценарій: Як масове зростання рівня безробіття вплине на кредитний скоринг банків та загальний обсяг видачі споживчих кредитів?
24	Твердження: Кредитна спілка є комерційною фінансовою установою. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Внутрішній та Зовнішній Державний кредит. Як кожен з них впливає на внутрішній ринок капіталів?	Кейс: Розрахуйте номінальну ставку, якщо реальна ставка 10%, а банк очікує інфляцію 4%. Обґрунтуйте, чи вигідний такий кредит банку.
25	Твердження: Принцип диференційованості кредиту суперечить принципу єдності монетарної політики. (Так/Ні). Обґрунтуйте відповідь.	Порівняйте: Фінанси комерційного підприємства та фінанси банку. У чому їхня принципова різниця у формуванні ресурсів?	Сценарій: Обґрунтуйте, чому кредитна система є необхідною для стабільності процесу відтворення, а не лише для його прискорення.

3.3 САМОСТІЙНЕ ЗАВДАННЯ 3

Фінансова система: матриця інституцій, функціональний аналіз та системні зв'язки

Мета: сформувати розуміння інституціональної архітектури фінансової системи України, розвинути навички аналізу, розрахунку та встановлення відповідності між її ланками та регуляторними механізмами.

Завдання: дослідити функціональні ролі ланок фінансової системи, проаналізувати потоки бюджетних коштів, обґрунтувати механізми державного фінансового контролю та розв'язати практичні задачі щодо фінансових показників.

Порядок виконання: студент обирає варіант (№1–25) і виконує три обов'язкові інтегровані завдання: задача-розрахунок, вправа на відповідність та аналітичний блок (кейс).

Вимоги до оформлення: написання у зошиті або друкована робота (аркуші А4, шрифт Times New Roman 14, інтервал 1,5).

Варіанти комплексних завдань

Варіант 1

Задача 1. На кінець року підприємство має власний капітал 15 млн грн, довгострокові зобов'язання 5 млн грн та короткострокові 2 млн грн. Обчисліть коефіцієнт фінансової стійкості та проаналізуйте фінансову незалежність підприємства. Обґрунтуйте, до якої ланки фінансової системи належать його фінанси.

Завдання 2. Встановіть відповідність між органом та його ключовою функцією в системі централізованих фінансів.

Міністерство фінансів

Державна казначейська служба

Рахункова палата

Національний банк України

a) касове виконання бюджету та обслуговування боргу

b) розробка бюджетної політики та управління державним боргом

c) забезпечення ліквідності банківської системи

d) зовнішній аудит використання бюджетних коштів

Завдання 3. Обґрунтуйте, чому попередній фінансовий контроль є найбільш бажаним для запобігання нецільовому використанню місцевих фінансів. Наведіть приклад інструменту, який його забезпечує.

Варіант 2

Задача 1. Загальний обсяг місцевого бюджету – 20 млн грн. власні доходи становлять 12 млн грн, а дотація вирівнювання – 6 млн грн. Визначте коефіцієнт фінансової автономії місцевої громади та оцініть її залежність від централізованих фінансів.

Завдання 2. Встановіть відповідність між видом фінансового контролю та часом його здійснення:

попередній контроль (здійснюється Казначейством)

поточний контроль (здійснюється ДАСУ)

наступний контроль (здійснюється Рахунковою палатою)

a) під час здійснення фінансових операцій

b) до здійснення фінансових операцій (планування)

c) після здійснення фінансових операцій (ревізія)

Завдання 3. Проаналізуйте конфлікт інтересів між централізованими фінансами (Міністерство фінансів) та фінансовим ринком. Як надмірна емісія державних облігацій може "витіснити" приватних інвесторів?

Варіант 3

Задача 1. Домогосподарство має місячний дохід 40 000 грн. на податки та обов'язкові платежі витрачається 15%. З цієї суми 10% спрямовується на накопичення (заощадження). Визначте суму, що спрямовується на споживання, та оцініть її вплив на сукупний попит.

Завдання 2. Встановіть відповідність між ланкою фінансової системи та її ключовою характеристикою:

фінанси комерційних підприємств

фінанси некомерційних організацій

фінансовий ринок

a) прибуток не є основною метою діяльності

b) перерозподіл капіталу за допомогою цінних паперів

c) основна мета – максимізація прибутку

Завдання 3. Обґрунтуйте, чому дворівнева структура кредитної системи (Національний банк України та комерційні банки) є необхідною для ефективності монетарної політики та фінансової стабільності держави.

Варіант 4

Задача 1. Підприємство має власні обігові кошти 500 тис. грн. запаси та витрати складають 800 тис. грн. Обчисліть коефіцієнт забезпеченості запасів власними обіговими коштами та проаналізуйте його ліквідність.

Завдання 2. Встановіть відповідність між функцією фінансів та її реалізацією:

розподільча функція

контрольна функція

стабілізаційна функція

- a) *фіскальна політика та державні субсидії*
- b) *облік та аудит*
- c) *формування бюджету та перерозподіл ВВП*

Завдання 3. Проаналізуйте економічний зміст державного кредиту як ланки фінансової системи. Обґрунтуйте, чому обслуговування зовнішнього боргу є більш ризикованим для національної валюти, ніж внутрішнього.

Варіант 5

Задача 1. Доходи місцевого бюджету складають 30 млн грн. З них 80% – це власні доходи, а решта – дотації. Визначте суму дотацій та розрахуйте частку власних доходів у відсотках.

Завдання 2. Встановіть відповідність між органом фінансового контролю та його підпорядкуванням:

Державна аудиторська служба (ДАСУ)
Рахункова палата
внутрішній фінансовий контроль міністерства

- a) *парламентський контроль*
- b) *урядовий (виконавчий) контроль*
- c) *відомчий контроль*

Завдання 3. Обґрунтуйте, чому фінанси домогосподарств є найменш контрольованою ланкою фінансової системи. Як це впливає на рівень тіньової економіки?

Варіант 6

Задача 1. Підприємство має поточні активи 700 тис. грн та поточні зобов'язання 400 тис. грн. Обчисліть коефіцієнт поточної ліквідності та зробіть висновок про здатність підприємства погашати короткострокові борги.

Завдання 2. Встановіть відповідність між сектором фінансів та його основною метою:

централізовані фінанси
фінанси комерційних підприємств
фінанси некомерційних організацій

- a) *покриття соціальних потреб та перерозподіл ВВП*
- b) *максимізація прибутку*
- c) *фінансування статутної діяльності*

Завдання 3. Розкрийте сутність та функції Державної казначейської служби. Обґрунтуйте, чому вона є ключовою для касового виконання державного бюджету.

Варіант 7

Задача 1. Місячний дохід працівника становить 25 000 грн. податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – 18%, військовий збір – 1,5%. Визначте суму чистого доходу (на руки) та частку централізованих фінансів у його доході.

Завдання 2. Встановіть відповідність між фінансовою ланкою та її характером:

- державний бюджет
- фінанси акціонерного товариства
- кредитні спілки
- a) децентралізовані фінанси*
- b) централізовані фінанси*
- c) фінансові інституції (ринок)*

Завдання 3. Проаналізуйте, як фінансова децентралізація в Україні вплинула на фінансову автономію місцевих громад. Які ризики для регіонального розвитку?

Варіант 8

Задача 1. Підприємство отримало чистий прибуток 3 млн грн. власний капітал становить 15 млн грн. Обчисліть коефіцієнт рентабельності власного капіталу (ROE) та зробіть висновок про ефективність використання власного капіталу.

Завдання 2. Встановіть відповідність між видом фінансового контролю та його характером:

- зовнішній контроль
- внутрішній контроль
- парламентський контроль
- a) Рахункова палата*
- b) Аудиторський комітет*
- c) Державна аудиторська служба (ДАСУ)*

Завдання 3. Розкрийте роль Міністерства фінансів у системі управління державними фінансами. Обґрунтуйте, чому воно є ключовим органом розподільної функції фінансів.

Варіант 9

Задача 1. Заплановані доходи державного бюджету – 1500 млрд грн. видатки – 1800 млрд грн. Визначте суму дефіциту бюджету та розрахуйте його частку у відсотках до доходів.

Завдання 2. Встановіть відповідність між суб'єктом фінансового контролю та об'єктом контролю.

- Національний банк України
- Державна казначейська служба
- Державна аудиторська служба (ДАСУ)
- a) фінансово-господарська діяльність державних установ*
- b) операції з бюджетними коштами*
- c) діяльність комерційних банків*

Завдання 3. Проаналізуйте фінанси некомерційних організацій (благодійні фонди, громадські організації). У чому їхня принципова відмінність від комерційних структур щодо формування ресурсів?

Варіант 10

Задача 1. Загальна сума пасивів підприємства (власний капітал + зобов'язання) становить 50 млн грн., власний капітал – 35 млн грн. Обчисліть коефіцієнт фінансової незалежності та зробіть висновок про його фінансову стійкість.

Завдання 2. Встановіть відповідність між інституцією та її роллю у фінансовій системі.

комерційні банки

Національний банк України

страхові компанії

a) здійснення монетарної політики

b) залучення депозитів та надання кредитів

c) управління ризиками та формування резервів

Завдання 3. Обґрунтуйте, чому фінанси домогосподарств є ланкою фінансової системи, а не просто споживачами. Як вони взаємодіють з іншими ланками (фінансовим ринком, централізованими фінансами)?

Варіант 11

Задача 1. Підприємство має коефіцієнт фінансової незалежності 0,65, а коефіцієнт довгострокової заборгованості – 0,2. Визначте частку короткострокових зобов'язань у структурі пасивів. Оцініть фінансову стійкість підприємства.

Завдання 2. Встановіть відповідність між фінансовою функцією та метою її реалізації:

розподільча функція

контрольна функція

стабілізаційна функція

a) забезпечення стійкості економіки та соціального захисту

b) створення та використання грошових фондів

c) моніторинг дотримання фінансової дисципліни

Завдання 3. Проаналізуйте економічний зміст та роль державних цільових фондів (наприклад, Пенсійного фонду) у системі централізованих фінансів. Чому вони виділені з державного бюджету?

Варіант 12

Задача 1. Загальна сума активів банку становить 500 млн грн. Власний капітал – 50 млн грн. Визначте коефіцієнт фінансового левериджу банку та проаналізуйте його залежність від залучених коштів. Обґрунтуйте, до якої ланки системи належить банк.

Завдання 2. Встановіть відповідність між видом фінансового контролю та об'єктом його дослідження:

аудит (зовнішній)

ревізія (державна)

внутрішній контроль (підприємства)

- a) цільове та ефективне використання бюджетних коштів*
- b) достовірність фінансової звітності*
- c) дотримання фінансової дисципліни та норм*

Завдання 3. Обґрунтуйте, чому фінансовий ринок (його сегмент – ринок капіталів) є необхідним для перерозподільної функції фінансів, а не лише для отримання спекулятивного прибутку.

Варіант 13

Задача 1. На початку року статутний капітал підприємства становив 10 млн грн. Протягом року було отримано чистий прибуток 2 млн грн. Визначте частку приросту власного капіталу за рахунок реінвестованого прибутку. Обґрунтуйте, як це впливає на фінанси підприємства.

Завдання 2. Встановіть відповідність між органом фінансового контролю та методом, який він використовує:

Державна аудиторська служба

Рахункова палата

Державна казначейська служба

a) експертиза та аналіз (попередній контроль)

b) ревізія та перевірка (наступний контроль)

c) фінансовий аудит (зовнішній контроль)

Завдання 3. Проаналізуйте роль фінансів некомерційних організацій (громадських, благодійних) у системі децентралізованих фінансів. Які ризики створює їхня недостатня прозорість?

Варіант 14

Задача 1. Загальна сума доходів місцевого бюджету – 50 млн грн. З них податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – 30 млн грн. Визначте частку ПДФО в доходах місцевого бюджету та оцініть, наскільки ця частка забезпечує його фінансову стійкість.

Завдання 2. Встановіть відповідність між ланкою фінансової системи та принципом її функціонування.

Державний бюджет

Фінанси домогосподарств

Фінанси комерційних підприємств

a) комерційний розрахунок та максимізація прибутку

b) обов'язковість та цільове використання

c) управління власним бюджетом та заощадження

Завдання 3. Обґрунтуйте, чому державний кредит є необхідним елементом централізованих фінансів, але несе ризики фіскальної стабільності держави.

Варіант 15

Задача 1. Підприємство має поточні активи 10 млн грн. Дебіторська заборгованість – 3 млн грн, запаси – 5 млн грн. Обчисліть коефіцієнт

абсолютної ліквідності (якщо припустити, що грошові кошти – це поточні активи мінус дебіторська заборгованість і запаси) та проаналізуйте здатність підприємства негайно погашати борги.

Завдання 2. Встановіть відповідність між фінансовим органом та сферою його прямої відповідальності:

Міністерство фінансів

Національний банк України

Державна казначейська служба

a) обслуговування внутрішнього та зовнішнього державного боргу

b) монетарна політика та стабільність банківської системи

c) формування та виконання державного бюджету

Завдання 3. Проаналізуйте роль фінансових органів (наприклад, Податкова служба) у реалізації контрольної функції фінансів на рівні децентралізованих ланок.

Варіант 16

Задача 1. Власний капітал банку становить 80 млн грн. Резерви на покриття збитків – 15 млн грн. Обчисліть частку резервів у власному капіталі та проаналізуйте, як НБУ (як регулятор) впливає на мінімальний розмір цих резервів.

Завдання 2. Встановіть відповідність між концепцією та ланкою фінансової системи, до якої вона відноситься:

Фіскальна політика

Дивідендна політика

Пенсійна політика

a) централізовані фінанси

b) фінанси підприємств

c) державні цільові фонди

Завдання 3. Обґрунтуйте, чому внутрішній фінансовий контроль є основою ефективного управління будь-якою комерційною структурою, а його відсутність — прямий шлях до фінансової нестійкості.

Варіант 17

Задача 1. Бюджетне фінансування установи становить 1 млн грн. Державна аудиторська служба (ДАСУ) виявила нецільове використання коштів на суму 150 тис. грн. Визначте коефіцієнт нецільового використання та проаналізуйте роль ДАСУ у наступному фінансовому контролі.

Завдання 2. Встановіть відповідність між ланкою фінансової системи та її елементом:

фінансовий ринок

централізовані фінанси

децентралізовані фінанси

- a) *фінанси профспілок*
- b) *державний бюджет*
- c) *інвестиційні фонди*

Завдання 3. Проаналізуйте взаємозв'язок між державним бюджетом та місцевими бюджетами через механізм субвенцій та дотацій. Який орган здійснює касове обслуговування цих потоків?

Варіант 18

Задача 1. На казначейському рахунку на початок дня було 50 млн грн. Протягом дня надійшло 10 млн грн податкових платежів, а виплачено субвенцій на 25 млн грн. Обчисліть залишок коштів на кінець дня. Обґрунтуйте, чому цей залишок є важливим для оперативного управління державними фінансами.

Завдання 2. Встановіть відповідність між фінансовим інститутом та його основним інструментом:

- комерційний банк
- страхова компанія
- інвестиційний фонд
- a) *страховий поліс*
- b) *акції та облигації*
- c) *кредитний договір*

Завдання 3. Обґрунтуйте, чому фінансова система є ключовою ланкою економічної безпеки держави. Який елемент системи (наприклад, банківський сектор, держбюджет) є найбільш вразливим у кризовий час?

Варіант 19

Задача 1. Приватна компанія має власний капітал 20 млн грн. Залучений капітал (кредити та облигації) – 15 млн грн. Обчисліть коефіцієнт фінансування та оцініть фінансову залежність компанії від позикових коштів.

Завдання 2. Встановіть відповідність між видом фінансового контролю та ким, здійснюється:

- парламентський контроль
- внутрішній аудит
- незалежний аудит
- a) *аудиторська компанія*
- b) *рахункова палата*
- c) *спеціаліст підприємства*

Завдання 3. Проаналізуйте сутність та роль фінансових органів (наприклад, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку) у регулюванні фінансового ринку та захисті інвесторів.

Варіант 20

Задача 1. Місцева громада планує витратити 5 млн грн на капітальні видатки. Власні доходи становлять 10 млн грн. Розрахуйте частку капітальних видатків у власних доходах. Обґрунтуйте, чому висока частка капітальних видатків є позитивною ознакою фінансової автономії.

Завдання 2. Встановіть відповідність між фінансовою ланкою та типом фінансів:

Фінанси Міністерства освіти

фінанси приватного університету

фінанси благодійного фонду

a) централізовані фінанси

b) децентралізовані фінанси (комерційні)

c) децентралізовані фінанси (некомерційні)

Завдання 3. Обґрунтуйте, чому прозорість (доступність фінансової інформації) є необхідною умовою для ефективного фінансового контролю. Як це пов'язано з діяльністю Рахункової палати?

Варіант 21

Задача 1. Доходи державного бюджету становлять 1200 млрд грн. Податкові надходження складають 850 млрд грн. Визначте частку неподаткових надходжень та проаналізуйте, наскільки бюджет залежить від податкової політики.

Завдання 2. Встановіть відповідність між фінансовим ресурсом та ланкою фінансової системи:

страхові резерви

державний борг

прибуток підприємства

a) централізовані фінанси

b) фінансовий ринок

c) децентралізовані фінанси

Завдання 3. Обґрунтуйте, чому фінансова стійкість є ключовою характеристикою фінансів комерційних підприємств. Як ця стійкість впливає на загальну фінансову стабільність держави?

Варіант 22

Задача 1. Місцевий бюджет планує отримати 5 млн грн від податку на нерухомість, що становить 25% власних доходів. Визначте загальну суму власних доходів та проаналізуйте, як це впливає на автономію громади.

Завдання 2. Встановіть відповідність між типом контролю та органом, що його здійснює:

зовнішній фінансовий аудит

внутрішній фінансовий аудит

касове обслуговування бюджету

- a) державна казначейська служба*
- b) державна аудиторська служба (ДАСУ)*
- c) фінансовий департамент міністерства*

Завдання 3. Проаналізуйте взаємозв'язок між фінансами домогосподарств та фінансовим ринком. Які два основні шляхи взаємодії існують?

Варіант 23

Задача 1. Підприємство має загальну суму зобов'язань 15 млн грн. Власний капітал – 30 млн грн. Визначте коефіцієнт фінансового ризику (відношення зобов'язань до власного капіталу) та оцініть, наскільки компанія використовує фінансовий важіль.

Завдання 2. Встановіть відповідність між елементом системи та принципом управління:

- державний бюджет
- фінанси приватних підприємств
- фінанси домогосподарств
- a) комерційний розрахунок*
- b) планування та збалансованість*
- c) управління власними заощадженнями*

Завдання 3. Обґрунтуйте, чому наступний фінансовий контроль (після здійснення операції) є важливим для підвищення відповідальності державних службовців, хоча й не запобігає втратам.

Варіант 24

Задача 1. Дохід Пенсійного фонду за рік склав 300 млрд грн. Виплати пенсій – 350 млрд грн. Визначте дефіцит фонду та проаналізуйте залежність від державного бюджету.

Завдання 2. Встановіть відповідність між ланкою фінансової системи та її функціональним завданням:

- кредитна система
- страхова система
- фінанси підприємств
- a) акумуляція коштів та покриття ризиків*
- b) забезпечення безперервності виробничого процесу*
- c) перерозподіл тимчасово вільних коштів*

Завдання 3. Проаналізуйте роль Національного банку України як органу, що забезпечує стабільність і ліквідність банківської системи, що є ключовим для всієї фінансової архітектури.

Варіант 25

Задача 1. Підприємство має коефіцієнт покриття (поточних активів до поточних зобов'язань) 1,5. Поточні зобов'язання складають 4 млн грн. Визначте суму поточних активів та оцініть, чи є цей коефіцієнт достатнім (якщо норматив 2,0).

Завдання 2. Встановіть відповідність між фінансовим контролем та органом, який ним займається:

контроль за виконанням державного бюджету

контроль за фінансовою діяльністю міністерств

контроль за діяльністю банків

a) Національний банк України

b) Державна аудиторська служба

c) Рахункова палата

Завдання 3. Обґрунтуйте, чому фінансова система є сукупністю взаємодіючих ланок, а не просто їхнім набором. Як ця взаємодія забезпечує розподільчу функцію фінансів?

3.4 САМОСТІЙНЕ ЗАВДАННЯ 4

Страховання: аналіз ризиків, тарифна політика та інституційні принципи

Мета: сформувати розуміння інституціональної ролі страхування, розвинути навички стратегічного ухвалення рішень у сфері ризик-менеджменту та актуарного розрахунку ключових показників.

Завдання: проаналізувати сутність та функції страхування, дослідити структуру страхового ринку та обґрунтувати актуарні принципи формування страхових резервів та тарифів.

Порядок виконання: виконує три інтегровані завдання: аналітичний кейс (роль), задача-розрахунок та вправа на відповідність. Робота виконується у форматі презентації.

Варіанти комплексних завдань

Варіант 1

Задача 1. Страхова компанія збрала нетто-премію 10 млн грн. Фактичні виплати за рік склали 6 млн грн. Розрахуйте коефіцієнт збитковості та визначте, чи є діяльність прибутковою (якщо на ведення справи припадає 20% від валової премії).

Завдання 2. Встановіть відповідність між функцією страхування та її проявом:

ризикова

нагромадження коштів

превентивна

а) фінансування заходів щодо зменшення ймовірності страхових випадків

б) створення страхового фонду для відшкодування збитків

с) формування довгострокових накопичень у страхуванні життя

Завдання 3. Ви – голова правління великої страхової компанії. Обґрунтуйте стратегічне рішення щодо необхідності перестраховування ризиків. Чому перестраховування є інструментом підвищення фінансової стійкості, а не просто методом зменшення прибутку?

Варіант 2

Задача 1. Страховий тариф становить 5%. Страхова сума за договором – 500 тис. грн. Розрахуйте розмір валової страхової премії та проаналізуйте структуру тарифу, якщо навантаження становить 30%.

Завдання 2. Встановіть відповідність між принципом страхування та його визначенням:

принцип суброгації

принцип контрибуції

принцип максимальної добросовісності

а) право страховика вимагати відшкодування від винного

б) поділ збитку між кількома страховиками (співстрахування)

с) обов'язок обох сторін чесно розкривати інформацію

Завдання 3. Ви – актуарний експерт НБУ (регулятора). Обґрунтуйте, чому страхові резерви є ключовим показником платоспроможності страховика. Запропонуйте, які дві основні вимоги має висувати НБУ до формування цих резервів.

Варіант 3

Задача 1. Страховий портфель складається з 1000 об'єктів. За рік сталося 50 страхових випадків. Розрахуйте частоту настання страхових випадків та визначте, як цей показник використовується для формування нетто-премії.

Завдання 2. Встановіть відповідність між галуззю страхування та її основним об'єктом:

особисте страхування

майнове страхування

страхування відповідальності

а) майнові інтереси, пов'язані з володінням майном

б) життя, здоров'я та працездатність громадян

с) майнові інтереси, пов'язані з відшкодуванням шкоди третім особам

Завдання 3. Ви – директор департаменту ризик-менеджменту агрохолдингу. Обґрунтуйте необхідність державної підтримки (субсидування) агрострахування. Які системні ризики (нефінансові) не може покрити приватне страхування самостійно?

Варіант 4

Задача 1. Страхова сума за контрактом – 1 млн грн. Було встановлено безумовну франшизу у розмірі 50 тис. грн. Фактичний збиток – 150 тис. грн. Визначте суму страхового відшкодування. Поясніть роль франшизи.

Завдання 2. Встановіть відповідність між видом страхової виплати та її застосуванням:

страхове відшкодування

страхова сума

викупна сума

a) фіксована сума за договором страхування життя

b) повернення частини премії при достроковому розірванні договору

c) компенсація збитку в майновому страхуванні

Завдання 3. Ви – заступник міністра фінансів з питань держборгу. Обґрунтуйте, чому страхування життя є важливим елементом довгострокової фінансової стабільності держави. Як накопичувальна функція страхування життя сприяє розвитку фінансового ринку?

Варіант 5

Задача 1. Страховий фонд компанії складає 50 млн грн. Страхові резерви – 35 млн грн. Розрахуйте частку резервів у фонді та проаналізуйте роль страхових резервів у забезпеченні фінансової надійності страховика.

Завдання 2. Встановіть відповідність між сегментом страхового ринку та його суб'єктом:

первинний ринок

вторинний ринок

регулятор

a) Національний банк України (НБУ)

b) страхові брокери

c) перестрахові компанії

Завдання 3. Ви – голова асоціації страхових брокерів. Обґрунтуйте, чому брокери та агенти (посередники) є необхідною ланкою для функціонування страхового ринку, незважаючи на витрати, які вони створюють для страховиків.

Варіант 6

Задача 1. За рік компанія отримала валову премію 20 млн грн. Комісійні винагороди брокерам та агентам склали 2 млн грн, а виплати – 10 млн грн. Розрахуйте прибуток компанії, припустивши, що інші витрати на ведення справи становлять 5% від валової премії.

Завдання 2. Встановіть відповідність між типом страхового ризику та його характеристикою:

чистий ризик

спекулятивний ризик

катастрофічний ризик

- a) несе лише збиток або нульовий результат
- b) може призвести до збитку або прибутку (наприклад, інвестиційний)
- c) пов'язаний з подіями великого масштабу (землетрус, повінь)

Завдання 3. Ви – керівник департаменту андеррайтингу. Обґрунтуйте, чому якісний андеррайтинг (оцінка та відбір ризиків) є ключовим для фінансової рівноваги страхового портфеля. Який ризик страхування запобігає андеррайтингу?

Варіант 7

Задача 1. Страхова сума за договором страхування майна – 500 тис. грн. Фактична вартість майна – 800 тис. грн. Обчисліть частку недострахування та визначте, яка сума відшкодування буде виплачена при збитку 100 тис. грн (принцип пропорційної відповідальності).

Завдання 2. Встановіть відповідність між класифікаційною ознакою та видами страхування:

- за формою проведення
- за об'єктом страхування
- за характером діяльності
- a) страхування життя, майнове, відповідальності
- b) обов'язкове, добровільне
- c) пряме, перестрахування

Завдання 3. Ви – комісар з питань обов'язкового страхування. Обґрунтуйте, чому обов'язковість страхування (наприклад, ОСЦПВ) є вимогою соціальної справедливості та захисту майнових інтересів третіх осіб.

Варіант 8

Задача 1. Страхова компанія має коефіцієнт збитковості 0,6 (60%). Навантаження становить 35%. Розрахуйте співвідношення між нетто-премією та бруто-премією та визначте, чи є компанія збитковою з точки зору фінансової стійкості.

Завдання 2. Встановіть відповідність між класичною формою та суб'єктом страхування:

- страхувальник
- застрахований
- вигодонабувач
- a) особа, на користь якої укладено договір
- b) особа, яка уклала договір і сплачує премію
- c) особа, життя, здоров'я чи майно якої є об'єктом страхування

Завдання 3. Ви – незалежний фінансовий омбудсмен. Обґрунтуйте, чому прозорість та доступність інформації про діяльність страховиків є ключовою для довіри до страхового ринку. Які два показники надійності мають бути публічними?

Варіант 9

Задача 1. Страхова компанія планує отримати прибуток 10% від валової премії. Витрати на ведення справи – 25%. Розрахуйте частку нетто-премії у структурі страхового тарифу.

Завдання 2. Встановіть відповідність між видом майнового страхування та об'єктом:

страхування технічних ризиків
страхування фінансових ризиків
страхування вантажів

- a) втрата прибутку через перерву у виробництві
- b) пошкодження машин та обладнання
- c) ризики, пов'язані з транспортуванням

Завдання 3. Ви – адвокат, що спеціалізується на страхових спорах. Обґрунтуйте необхідність суворого дотримання принципу суброгації (переходу прав до страховика). Як цей принцип запобігає подвійному відшкодуванню збитку та сприяє превентивній функції страхування?

Варіант 10

Задача 1. Страхова сума – 1 млн грн. Нетто-тариф – 4%. Навантаження – 20 тис. грн. Розрахуйте величину брутто-премії та визначте коефіцієнт навантаження у відсотках від нетто-премії.

Завдання 2. Встановіть відповідність між типом страхової відповідальності та її механізмом:

пропорційна відповідальність
відповідальність за першим ризиком
відповідальність з лімітом

- a) відшкодування збитку відповідно до частки страхової суми у вартості майна
- b) повне відшкодування збитку в межах страхової суми
- c) відшкодування збитку до певної, заздалегідь встановленої суми

Завдання 3. Ви – експерт світового банку з розвитку страхового ринку. Обґрунтуйте, чому закон великих чисел є фундаментальною науковою основою для актуарних розрахунків. Які ризики, пов'язані з недостатньою кількістю клієнтів, він не може покрити?

Варіант 11

Задача 1. Страхова компанія виплатила страхових відшкодувань на суму 8 млн грн. Загальний обсяг зібраної премії склав 18 млн грн. Витрати на ведення справи – 20% від премії. Розрахуйте коефіцієнт витрат та фінансовий результат (прибуток/збиток).

Завдання 2. Встановіть відповідність між галуззю страхування та типом ризику:

страхування життя
страхування майна

страхування фінансових ризиків

- a) ризик неплатоспроможності позичальника
- b) ризик втрати чи пошкодження активів
- c) ризик дожиття до певного віку або смерті

Завдання 3. Ви – керівник департаменту продажів. Обґрунтуйте, чому страхові агенти (посередники) є ключовим елементом для розширення страхового покриття серед домогосподарств, а не лише відділення компанії.

Варіант 12

Задача 1. Страхова сума за контрактом – 600 тис. грн. Було встановлено умовну франшизу у розмірі 40 тис. грн. Фактичний збиток – 30 тис. грн. Визначте суму страхового відшкодування. Чим умовна франшиза відрізняється від безумовної.

Завдання 2. Встановіть відповідність між формою організації страхового фонду та її характеристикою:

самострахування

державне соціальне страхування

комерційне страхування

a) обов'язкове, централізоване

b) децентралізоване, неринкове

c) децентралізоване, ринкове (засноване на прибутку)

Завдання 3. Ви – фінансовий аналітик великого заводу. Обґрунтуйте, чому страхування відповідальності виробника продукції є необхідним для захисту фінансової стійкості заводу, навіть якщо якість продукції ідеальна.

Варіант 13

Задача 1. Страховий портфель складається з 5000 договорів страхування житла. Середній річний збиток на один випадок – 50 тис. грн. Частота настання випадків – 2%. Розрахуйте очікуваний річний збиток портфеля та поясніть роль цього показника в актуарних розрахунках.

Завдання 2. Встановіть відповідність між принципом страхування та вимогою до договору:

принцип інтересу

принцип регресу

принцип наявності страхового випадку

a) настання події, визначеної договором

b) можливість переходу права вимоги до страховика

c) законна зацікавленість страхувальника у збереженні об'єкта

Завдання 3. Ви – експерт асоціації автостраховиків. Проаналізуйте проблему антиселекції (недобросовісного відбору ризиків) у страхуванні. Як обов'язковість ОСЦПВ допомагає подолати цю проблему?

Варіант 14

Задача 1. Резерв незароблених премій компанії на початок періоду – 12 млн грн, на кінець періоду – 14 млн грн. Валова премія за період – 30 млн грн. Розрахуйте суму заробленої премії за період. Поясніть економічний зміст заробленої премії.

Завдання 2. Встановіть відповідність між сегментом страхового ринку та його функцією:

кептивні страхові компанії

страхові пули

страхові брокери

а) посередницька діяльність

б) страхування ризиків власних структур

с) спільне покриття катастрофічних ризиків

Завдання 3. Ви – незалежний консультант з особистого планування. Обґрунтуйте, чому накопичувальне страхування життя є кращою альтернативою банківському депозиту для довгострокового фінансового планування.

Варіант 15

Задача 1. Загальна сума активів страхової компанії – 100 млн грн. Страхові резерви – 60 млн грн. Власний капітал – 30 млн грн. Розрахуйте коефіцієнт фінансової стійкості та проаналізуйте, чи дотримується компанія принципу платоспроможності.

Завдання 2. Встановіть відповідність між видом страхування та його обов'язковістю в Україні:

страхування медичних витрат

особисте страхування від нещасних випадків на транспорті

страхування майна від вогню

а) добровільне

б) обов'язкове

с) добровільне

Завдання 3. Ви – менеджер з ризиків великої нафтопереробної компанії. Обґрунтуйте необхідність страхування відповідальності за забруднення навколишнього середовища. Яку роль цей вид страхування відіграє у превентивній функції?

Варіант 16

Задача 1. Страхова сума за договором – 1 млн грн. Річний нетто-тариф – 4%. Навантаження (всі витрати) складає 25% від нетто-премії. Розрахуйте коефіцієнт навантаження та загальну суму валової премії.

Завдання 2. Встановіть відповідність між суб'єктом страхової угоди та його функцією:

перестраховувальник

цедент

андеррайтер

- a) бере на себе частину ризику від іншої компанії
- b) здійснює оцінку та прийняття ризиків
- c) передає частину прийнятого ризику

Завдання 3. Ви – радник голови уряду з питань економічної стабільності. Обґрунтуйте, чому націоналізація (перехід у державну власність) найбільших страхових компаній є вкрай небажаною для розвитку ринкової економіки та конкуренції.

Варіант 17

Задача 1. Фактичний збиток застрахованого майна – 200 тис. грн. Страхова сума – 500 тис. грн, а вартість майна – 800 тис. грн. Визначте суму страхового відшкодування, використовуючи принцип пропорційної відповідальності.

Завдання 2. Встановіть відповідність між принципом актуарних розрахунків та його змістом:

- принцип еквівалентності
- принцип випадковості
- принцип диверсифікації

- a) необхідність великої кількості однорідних ризиків
- b) рівність нетто-премії та очікуваних виплат
- c) розподіл ризиків за різними об'єктами та територіями

Завдання 3. Ви – актуарний експерт. Обґрунтуйте, чому страхування політичних ризиків (війна, експропріація) є надзвичайно складним для актуарних розрахунків і часто вимагає публічно-приватного партнерства.

Варіант 18

Задача 1. Страхова компанія отримала заробленої премії на суму 25 млн грн. Коефіцієнт збитковості склав 0,55, а коефіцієнт витрат на ведення справи – 0,30. Розрахуйте комбінований коефіцієнт та технічний прибуток компанії.

Завдання 2. Встановіть відповідність між методом виплати відшкодування та його типом:

- виплата суми готівкою
 - виплата ремонтом майна
 - виплата заміною майна
- a) натуральна форма відшкодування
 - b) грошова форма відшкодування
 - c) натуральна форма відшкодування

Завдання 3. Ви – консультант з інвестицій. Обґрунтуйте, чому інвестиційна діяльність страхових компаній (особливо страхування життя) є важливим джерелом довгострокових інвестиційних ресурсів для економіки.

Варіант 19

Задача 1. Страхова сума – 800 тис. грн. Безумовна франшиза – 40 тис. грн. Збиток, нанесений третій особі, становить 120 тис. грн. Визначте, яку суму виплатить страховик та яку суму покриє страхувальник (якщо договір передбачає відповідальність лише в межах страхової суми).

Завдання 2. Встановіть відповідність між видом страхування та типом відповідальності:

страхування майна від пожежі

страхування життя

ОСЦПВ

a) страхування відповідальності

b) страхування суми (безвідшкодування)

c) страхування відшкодування

Завдання 3. Ви – член фінансового комітету. Обґрунтуйте, чому розвиток медичного страхування (добровільного та обов'язкового) є критично важливим для реформування системи охорони здоров'я та зменшення навантаження на державний бюджет.

Варіант 20

Задача 1. Страховий фонд компанії складає 150 млн грн. Сума зобов'язань за договорами страхування – 90 млн грн. Розрахуйте коефіцієнт покриття зобов'язань (активи до зобов'язань) та оцініть рівень платоспроможності компанії.

Завдання 2. Встановіть відповідність між типом посередника та його роллю:

страховий агент

страховий брокер

аварійний комісар

a) працює за дорученням та на користь однієї компанії

b) незалежний представник, що діє в інтересах страхувальника

c) встановлює факт, причини та розмір збитку

Завдання 3. Ви – екологічний активіст. Обґрунтуйте, чому страхування катастрофічних ризиків (повені, урагани), спричинених зміною клімату, потребує створення державно-приватного пулу, а не може бути покрито виключно приватним ринком.

Варіант 21

Задача 1. Страховий портфель складається з 2000 об'єктів. За рік компанія виплатила 100 страхових відшкодувань. Середня страхова сума – 100 тис. грн. Розрахуйте частоту настання страхових випадків та коефіцієнт збитковості (припустивши, що нетто-премія зібрана точно за цим ризиком).

Завдання 2. Встановіть відповідність між формою страхування та юридичним статусом:

обов'язкове страхування
добровільне страхування
взаємне страхування

- a) регулюється законом і є імперативним
- b) ґрунтується на договорі (угоді сторін)
- c) некомерційна форма (члени товариства страхують один одного)

Завдання 3. Ви – керівник департаменту фінансового нагляду. Обґрунтуйте, чому прозорість джерел формування та розміщення страхових резервів є ключовою для недопущення фінансових пірамід на страховому ринку.

Варіант 22

Задача 1. За договором накопичувального страхування життя річна премія – 20 тис. грн. Термін дії – 10 років. Ризикова частина премії – 10%. Розрахуйте суму, що піде на накопичення за весь період (без урахування інвестиційного доходу).

Завдання 2. Встановіть відповідність між видом майнового страхування та об'єктом захисту:

страхування титулу
страхування будівництва
страхування фінансових ризиків

- a) ризик втрати права власності на нерухомість
- b) ризик пошкодження об'єкта під час зведення
- c) ризик збитків від коливання валютних курсів

Завдання 3. Ви – президент громадської організації захисту прав споживачів. Обґрунтуйте, чому викупна сума у страхуванні життя має бути обов'язково гарантована та її механізм розрахунку має бути прозорим.

Варіант 23

Задача 1. Страховий тариф на вантажі (КАРГО) становить 1% від вартості вантажу. **Страхова сума** – 5 млн грн. Припустимо, що навантаження становить 30% від валової премії. Розрахуйте величину нетто-премії та суму, яка піде на покриття витрат на ведення справи.

Завдання 2. Встановіть відповідність між функцією страхування та економічною категорією:

розподільча функція
контрольна функція
заощаджувальна функція

- a) створення довгострокових інвестиційних ресурсів
- b) перерозподіл коштів серед учасників страхового фонду
- c) контроль за цільовим використанням коштів фонду

Завдання 3. Ви – незалежний фінансовий експерт. Обґрунтуйте, чому закон великих чисел не працює для індивідуальних ризиків (наприклад, для одного унікального об'єкта) і що роблять страховики в такому випадку (співстрахування, перестрахування).

Варіант 24

Задача 1. Нетто-премія за рік – 50 млн грн. Навантаження становить 15 млн грн. Розрахуйте валову премію, частку навантаження у валовій премії (у %) та визначте, який фінансовий показник використовується для покриття навантаження.

Завдання 2. Встановіть відповідність між типом перестрахування та його характеристикою:

факультативне перестрахування

обов'язкове (договірне) перестрахування

активне перестрахування

а) передача ризиків, коли це передбачено договором (автоматично)

б) передача ризиків, про які сторони домовляються індивідуально

с) прийняття ризиків від інших компаній

Завдання 3. Ви – адвокат з корпоративного права. Обґрунтуйте, чому принцип максимальної добросовісності є фундаментальним для страхового договору. Які наслідки для страховальника має приховування суттєвої інформації?

Варіант 25

Задача 1. Середній тариф за договорами майнового страхування – 1,5%. Загальна страхова сума за портфелем – 100 млн грн. Фактичні виплати – 1,2 млн грн. Розрахуйте зібрану валову премію та коефіцієнт збитковості.

Завдання 2. Встановіть відповідність між типом франшизи та умовою виплати:

безумовна франшиза

умовна франшиза

динамічна франшиза

а) відшкодування відбувається повністю, якщо збиток перевищує її розмір

б) відшкодування завжди зменшується на її розмір

с) її розмір залежить від суми збитку (наприклад, у %)

Завдання 3. Ви – керівник страхової компанії. Обґрунтуйте, чому страхування життя є значно більш стабільним та довгостроковим бізнесом, ніж загальне (ризикове) страхування, з точки зору фінансової стійкості.

4 ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ

1. Яка з функцій грошей найточніше описує їхню роль як загального еквівалента, через який вимірюється вартість товарів і послуг?

- a) засіб платежу
- b) засіб обігу
- c) міра вартості
- d) засіб нагромадження

2. Який елемент грошового агрегату M_3 є додатковим порівняно з агрегатом M_2 ?

- a) готівка в обігу
- b) вклади до запитання
- c) депозити у національній валюті на строк
- d) цінні папери (зокрема, облігації та ощадні сертифікати)

3. Що таке «бартер»?

- a) обмін товарів на гроші
- b) обмін одного товару на інший без участі грошей
- c) купівля цінних паперів на фондовій біржі
- d) випуск національної валюти центральним банком

4. Який закон (формула) визначає необхідну кількість грошей в обігу?

- a) закон Вебера-Фехнера
- b) закон Оукена
- c) кількісна теорія грошей (формула Фішера: $M \times V = P \times Q$)
- d) закон Госсена

5. Яке явище виникає, коли загальний рівень цін зростає, а купівельна спроможність грошей падає?

- a) дефляція
- b) секвестр
- c) інфляція
- d) стагнація

6. Яка функція фінансів відображає процес формування та використання централізованих і децентралізованих грошових фондів?

- a) контрольна функція
- b) регулююча функція
- c) розподільча функція
- d) стимулююча функція

7. Який показник найчастіше використовується для оцінки стану державних фінансів?

- a) сальдо зовнішньоторговельного балансу
- b) рівень безробіття
- c) дефіцит (або профіцит) державного бюджету
- d) середня заробітна плата

8. Що є первинною ланкою у фінансовій системі?

- a) державний бюджет
- b) фінанси домогосподарств
- c) фінанси суб'єктів господарювання (підприємств)
- d) фондовий ринок

9. Яке економічне поняття описує сукупність усіх грошових фондів, які формуються та використовуються державою для виконання її функцій?

- a) банківська система
- b) фінансова система
- c) платіжна система
- d) кредитна система

10. Контрольна функція фінансів забезпечує:

- a) перерозподіл ВВП між галузями
- b) стимулювання інноваційної діяльності
- c) відстеження законності та доцільності використання грошових фондів
- d) визначення курсу національної валюти

11. Яка функція кредиту полягає в заміні готівкових грошей та прискоренні розрахунків між суб'єктами?

- a) перерозподільча
- b) заміщення готівки
- c) регулююча
- d) акумуляційна

12. Що є ціною кредиту?

- a) сума основного боргу
- b) позичковий відсоток
- c) термін кредиту
- d) застава

13. Як називається кредит, що надається державі центральним банком або іншими фінансовими установами?

- a) міжнародний
- b) споживчий
- c) державний
- d) комерційний

14. Який принцип кредитування вимагає повернення отриманих коштів у повному обсязі?

- a) принцип забезпеченості
- b) принцип цільового використання
- c) принцип поворотності
- d) принцип строковості

15. Який елемент кредитної системи є ключовим у визначенні та реалізації державної грошово-кредитної політики?

- a) небанківські фінансові установи

- b) комерційні банки
- c) центральний банк (Національний банк України)
- d) біржі

16. На якому сегменті фінансового ринку відбувається торгівля фінансовими активами з терміном обігу до одного року?

- a) валютний ринок
- b) фондовий ринок
- c) ринок капіталів
- d) грошовий ринок

17. Який фінансовий інструмент є борговим і засвідчує зобов'язання емітента виплатити власнику номінальну вартість та відсоток у визначений термін?

- a) акція
- b) облигація
- c) опціон
- d) ф'ючерс

18. Хто є регулятором фондового ринку в Україні?

- a) міністерство фінансів України
- b) національний банк України
- c) національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР)
- d) антимонопольний комітет

19. Що таке «первинний ринок цінних паперів»?

- a) ринок, де цінні папери продаються вперше (розміщення емітентом)
- b) ринок, де цінні папери перепродаються між інвесторами
- c) ринок, де торгують лише державними облигаціями
- d) ринок, на якому торгують опціонами та ф'ючерсами

20. Який з цих інструментів засвідчує право власності інвестора в акціонерному товаристві?

- a) вексель
- b) депозитний сертифікат
- c) акція
- d) іпотека

21. Який вид боргу виникає внаслідок непогашеного дефіциту державного бюджету?

- a) фіскальний борг
- b) зовнішній борг
- c) державний борг
- d) муніципальний борг

22. Що є головним джерелом формування доходів державного бюджету?

- a) кошти від продажу державного майна
- b) позики від комерційних банків

- c) податки, збори та обов'язкові платежі
 - d) прибуток від зовнішньоекономічної діяльності
- 23. Яка функція державного бюджету полягає у вилученні частини доходів у платників та їхньому поверненні через фінансування державних програм?**
- a) контрольна
 - b) стабілізаційна
 - c) розподільча
 - d) фіскальна
- 24. Як називається процес затвердження та виконання державного бюджету урядом та парламентом?**
- a) а) бюджетне секвестрування
 - b) б) бюджетний процес
 - c) с) бюджетний федералізм
 - d) д) бюджетне балансування
- 25. Яке поняття означає різницю між доходами та видатками державного бюджету?**
- a) профіцит
 - b) сальдо
 - c) дефіцит
 - d) збалансованість

5 ЗАДАЧІ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИРІШЕННЯ

Задача 1. Економіка країни виробляє товарів та послуг на суму 500 млрд грн на рік. Середня швидкість обігу грошової одиниці становить 5 обертів на рік. Визначте необхідну для обігу грошову масу (M).

Задача 2. Ваша номінальна заробітна плата зросла з 15 000 грн до 18 000 грн (на 20%). За той самий період індекс споживчих цін (інфляція) склав 10%. На скільки відсотків зросла реальна купівельна спроможність Вашої заробітної плати?

Задача 3. Підприємство взяло кредит 500 000 грн на 3 роки під 12% річних. Розрахуйте загальну суму виплачених відсотків за формулою простого відсотка.

Задача 4. Ви поклали на депозит 20 000 грн на 5 років під 10% річних з нарахуванням відсотків щороку. Яка буде загальна сума на рахунку у кінці терміну?

Задача 5. НБУ надав комерційному банку кредит рефінансування у розмірі 10 млн грн на 90 днів за обліковою ставкою 15%. Визначте суму відсотків, яку комерційний банк має сплатити НБУ (використовуйте 360 днів у році).

Задача 6. Прибуток підприємства за рік склав 800 тис. грн. Середня вартість активів підприємства протягом року становила 4 млн грн. Обчисліть рентабельність активів (ROA) у відсотках.

Задача 7. Оборотні активи компанії складають 1,5 млн грн. Короткострокові зобов'язання (кредити та борги) становлять 800 тис. грн. Визначте величину чистого оборотного капіталу.

Задача 8. Ви купили акцію за 100 грн. За рік компанія виплатила дивіденди у розмірі 5 грн, а ціна акції на ринку зросла до 115 грн. Розрахуйте загальну дохідність акції у відсотках за рік.

Задача 9. Інвестор купив облігацію номінальною вартістю 1 000 грн. Облігація має купонну ставку 8% річних, виплата купона здійснюється раз на рік. Визначте суму купонного доходу, яку інвестор отримає за один рік.

Задача 10. Доходи державного бюджету за рік склали 1 200 млрд грн. Видатки за той самий період становили 1 350 млрд грн. Визначте суму дефіциту бюджету та виразіть його у відсотках до доходів.

Задача 11. За рік було реалізовано товарів та послуг на суму 1 500 млрд грн. Загальна сума платежів за фінансовими зобов'язаннями (кредити, податки, зарплата) склала 800 млрд грн. Грошова маса в обігу (M) становить 350 млрд грн. Розрахуйте середню швидкість обігу грошової одиниці за рік.

Задача 12. У країні зафіксовано такі показники (у млрд грн):

Готівка в обігу (M_0) = 250; вклади до запитання у банках = 150; строкові вклади та кошти на картках = 400; цінні папери поза банківською системою (облігації, сертифікати) = 120. Визначте величину грошових агрегатів M_1 , M_2 та M_3 .

Задача 13. У відповідності до Закону кількості грошей (формула Фішера $M * V = P * Q$): загальний обсяг виробництва (Q) становить 12 000 одиниць, середній рівень цін (P) – 500 грн за одиницю, а грошова маса в обігу (M) – 1,5 млн грн. Розрахуйте швидкість обігу грошей (V), необхідну для забезпечення обігу.

Задача 14. В умовах сталої швидкості обігу грошей ($V=4$) та незмінного реального обсягу виробництва (Q). Якщо Центральний банк збільшить грошову масу (M) на 20%, на скільки відсотків має зрости середній рівень цін (P)?

Задача 15. В економіці загальна сума безготівкових платежів за рік склала 9 трлн грн. Загальна сума готівкових платежів – 1 трлн грн. Розрахуйте частку безготівкового грошового обороту у загальному грошовому обороті у відсотках.

Задача 16. На валютному ринку наявні такі котирування:

Курс USD/EUR (Нью-Йорк) = 0.9000; курс EUR/UAH (Київ) = 43.00; курс USD/UAH (Київ) = 38.00. Визначте, чи є можливість тристороннього валютного арбітражу. Якщо так, розрахуйте, скільки гривень можна отримати, розпочавши операцію з 1 000 000 UAH.

Задача 17. На ринку є такі котирування: $1 \text{ USD} = 38.50 \text{ UAH}$ та $1 \text{ EUR} = 1.08 \text{ USD}$. Розрахуйте крос-курс EUR/UAH (скільки гривень коштує 1 євро).

Задача 18. Поточний курс USD/UAH (спот) становить 38.00. Річна процентна ставка в Україні становить 15%, а в США – 5%. Розрахуйте теоретичний форвардний курс USD/UAH на 1 рік (ігноруючи трансакційні витрати).

Задача 19. Банк має такі зобов'язання та вимоги в євро:

Вимоги (активи) в EUR: 15 млн EUR; зобов'язання (пасиви) в EUR: 18 млн EUR. Визначте величину та тип валютної позиції банку (відкрита, закрита, довга, коротка).

Задача 20. Центральний банк має офіційний валютний резерв у розмірі 20 млрд USD. Для підтримки національної валюти він планує провести валютні інтервенції, продавши 5% від своїх резервів на ринку. Розрахуйте суму інтервенцій у гривневому еквіваленті, якщо поточний курс становить 39.00 UAH/USD.

6 ПИТАННЯ ДО КОЛОКВІУМУ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

Питання до колоквіуму 1

1. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей.
2. Суть грошей, їхні форми та специфічний характер вартості.
3. Купівельна спроможність як вираження вартості грошей при різних їх формах.
4. Функції грошей та їхня еволюція.
5. Масштаб цін, ціна як грошове вираження вартості товарів.
6. Функція засобу обігу: суть і сфера використання.
7. Функція засобу платежу: суть і відмінність від функції засобу обігу.
8. Функція засобу нагромадження: суть і сфера використання.
9. Світові гроші та еволюція золота як світових грошей.
10. Роль грошей у ринковій економіці.
11. Поняття про грошовий оборот як процес руху грошей.
12. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту та його суб'єкти.
13. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту.
14. Поняття про грошовий потік, критерії класифікації та характеристика його основних видів.
15. Структура грошового обороту: готівковий та безготівковий оборот.
16. Маса грошей, її склад і фактори, що визначають її зміну.

17. Грошові агрегати та їхнє економічне значення.
18. Швидкість обігу грошей: поняття та фактори, що її визначають.
19. Вплив швидкості обігу грошей на масу і стабільність грошей.
20. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей.
21. Закон кількості грошей.
22. Сутність та інструменти грошового ринку.
23. Характеристика основних грошових потоків грошового ринку.
24. Характеристика облікового та міжбанківського ринків, операції на них.
25. Попит на гроші, купівельна спроможність та норма відсотка.
26. Суть та механізм формування пропозиції грошей.
27. Поняття, формування і функціонування грошової системи.
28. Центральний банк як інституційний центр грошової системи.
29. Основні елементи економічної системи: грошова одиниця, масштаб цін.
30. Сегментація безготівкових грошових розрахунків та регламентація готівкового обороту.
31. Типи грошових систем, їхня еволюція: ринкова та неринкові.
32. Форми саморегулювання грошових систем: біметалізм та монометалізм.
33. Золотий монометалізм і його види: золотомонетний, золотозливковий, золотодевізний стандарт.
34. Система паперово-грошового та кредитного обігу, відкриті й закриті грошові системи.
35. Створення і розвиток грошової системи України, особливості запровадження гривні, види і купюрність грошових знаків.
36. Теоретичні концепції інфляції: інфляція попиту та інфляція витрат.
37. Суть та форми інфляції, інфляція і дефляція, етапи інфляційного процесу.
38. Причини фіскальної інфляції та чинники інфляції витрат.
39. Показники вимірювання інфляції.
40. Методи регулювання інфляції та антиінфляційна політика.
41. Поняття та види валют: національна, іноземна.
42. Суть та види валютних відносин.
43. Валютний ринок: суть, основи функціонування, біржова та позабіржова торгівля валютою.
44. Валютне регулювання: суть та необхідність, механізм регулювання валютного курсу.
45. Валютні операції та їхня класифікація: касові операції, форвардні, ф'ючерсні, опціонні.
46. Еволюція світової валютної системи та характеристика сучасної світової валютної системи.
47. Роль МВФ у функціонуванні сучасної світової валютної системи.
48. Валютний курс: суть, основи формування та види.

49. Конвертованість валют: поняття, значення та механізм забезпечення.

50. Європейська валютна система.

Питання до колоквиуму 2

1. Історичні передумови виникнення фінансів, основні етапи та шляхи їхнього розвитку.
2. Соціально-економічна сутність фінансів, головна ознака та грошовий характер.
3. Функції фінансів, сутність і механізм розподільної та контрольної функцій.
4. Поняття та структура фінансової системи, характеристика сфер і ланок.
5. Централізовані та децентралізовані фінанси, їхня організаційна структура.
6. Роль фінансового ринку, його структура та фінанси цільових фондів (Державний кредит, фінанси населення).
7. Система управління державними фінансами України, фінансові органи і інституції.
8. Суть, значення, об'єкти і суб'єкти фінансового контролю.
9. Механізм здійснення фінансового контролю в Україні: види, форми та методи.
10. Суть і функції фінансів підприємств, комерційна та некомерційна діяльність.
11. Фінансові відносини підприємств та особливості формування фінансових ресурсів.
12. Сутність принципів комерційного розрахунку, саморегулювання, самоокупності та самофінансування.
13. Склад і джерела формування фінансових ресурсів підприємств (унітарного та корпоративного).
14. Роль бюджетних інвестицій, асигнувань, державних дотацій та субсидій у діяльності підприємства.
15. Формування фінансових результатів суб'єктів господарювання та чинний порядок оподаткування.
16. Процес формування чистого прибутку, механізм та основні етапи розподілу фінансових результатів.
17. Ефективність роботи підприємства.
18. Сутність, значення та функції державного бюджету.
19. Бюджетний устрій, бюджетна система, її структура та принципи побудови України.
20. Бюджетний процес в Україні: етапи, особливості планування та процедура складання проекту бюджету.

21. Механізм розгляду та затвердження проекту закону «Про Державний бюджет України».
22. Сутність, джерела формування і класифікація доходів бюджету, склад доходів державного бюджету.
23. Сутність, склад і структура видатків державного бюджету, принципи і форми бюджетного фінансування.
24. Бюджетний дефіцит: причини, вплив на економіку та завдання збалансованого бюджету.
25. Економічна сутність і функції податків, їхні характерні ознаки.
26. Класифікація податків: прямі та непрямі, податки на доходи, споживання та майно.
27. Загальнодержавні та місцеві податки і збори: сутність та відмінність.
28. Податкова система і податкова політика України, її основні принципи.
29. Система справляння податку на додану вартість (ПДВ) та акцизного податку.
30. Мито, податок на прибуток підприємств та податок на доходи фізичних осіб (ПДФО).
31. Економічна сутність і роль державного кредиту, його форми (внутрішній та міжнародний).
32. Державні зовнішні позики, класифікація позик і джерела їх погашення.
33. Державний борг, його формування, емісія грошей як джерело фінансування.
34. Наслідки існування державного кредиту і державного боргу.
35. Номінальний і реальний внутрішній державний борг.
36. Боргова політика держави, обслуговування та управління державним боргом.
37. Принципи та етапи управління державним боргом, рефінансування та реструктуризація заборгованості.
38. Особливості фінансових відносин у сфері страхування та специфічні ознаки категорії страхування.
39. Функції та форми страхових відносин, класифікація страхування за економічними ознаками.
40. Організаційні форми страхових фондів: обов'язкове та добровільне страхування.
41. Особливості солідарної системи державного соціального страхування.
42. Страховий ринок: організаційна структура, страховий нагляд, страхове поле і страховий портфель.
43. Сутність і призначення міжнародних фінансів, виникнення і розвиток міжнародних фінансових відносин.
44. Міжнародні фінансові організації і міжнародні фінансові інституції (ООН, ЄС, МФІ).

45. Міжнародний валютний фонд (МВФ), його механізм пільгового та спеціального фінансування.
46. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародна асоціація розвитку та Міжнародна фінансова корпорація.
47. Системні позики, інвестиційні кредити, їхні джерела та погашення.
48. Міжнародний фінансовий ринок та його основні складові.
49. Валютний курс та конвертованість валют.
50. Роль міжнародних фінансів у стабілізації економіки та участь України у міжнародних фінансових організаціях.

7 ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей.
2. Суть грошей, їхні форми та специфічний характер вартості.
3. Купівельна спроможність грошей та її вираження при різних формах.
4. Функції грошей та їхня еволюція.
5. Масштаб цін, ціна як грошове вираження вартості товарів.
6. Функції засобу обігу та засобу платежу: суть і відмінність.
7. Функція засобу нагромадження та еволюція світових грошей.
8. Поняття про грошовий оборот як процес руху грошей та його основні суб'єкти.
9. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту.
10. Поняття про грошовий потік, критерії класифікації та основні види.
11. Структура грошового обороту: готівковий та безготівковий оборот.
12. Грошова маса, її склад і фактори, що визначають її зміну.
13. Грошові агрегати та їхнє призначення.
14. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори впливу та порядок розрахунку.
15. Вплив швидкості обігу грошей на грошову масу і стабільність.
16. Закон кількості грошей (формула Фішера).
17. Сутність та інструменти грошового ринку.
18. Попит на гроші, купівельна спроможність та норма відсотка.
19. Первинна емісія Центрального банку та вторинна емісія депозитних грошей.
20. Грошовий мультиплікатор та механізм його дії.
21. Поняття, формування і функціонування грошової системи та її елементи.
22. Типи грошових систем, їхня еволюція: біметалізм та монометалізм.

23. Види золотого монометалізму.
24. Створення і розвиток грошової системи України, запровадження гривні.
25. Теоретичні концепції інфляції: попиту та витрат.
26. Суть та форми інфляції, етапи інфляційного процесу.
27. Причини фіскальної інфляції та чинники інфляції витрат.
28. Показники вимірювання інфляції та її соціальні наслідки.
29. Методи регулювання інфляції та антиінфляційна політика.
30. Поняття та види валют: національна, іноземна.
31. Валютний ринок: основи функціонування, біржова та позабіржова торгівля.
32. Валютне регулювання, механізм регулювання валютного курсу.
33. Валютні операції: касові, форвардні, ф'ючерсні, опціонні.
34. Еволюція та характеристика сучасної світової валютної системи.
35. Валютний курс: суть, основи формування та конвертованість валют.
36. Необхідність та суть кредиту, ознаки позичкового капіталу.
37. Ринок позичкових капіталів та позичковий відсоток.
38. Структура кредитних відносин та функції кредиту.
39. Форми та види кредиту: комерційний, споживчий, державний, банківський.
40. Механізм споживчого кредитування, його нові види (кредитна картка, ломбарди).
41. Державний кредит: його види, призначення та класифікація позик.
42. Банківський кредит: механізм кредитування, класифікація кредитів та вартість кредиту.
43. Поняття про кредитну систему, її структура та складові.
44. Центральні банки: їхнє походження, призначення, функції та операції.
45. Функції та правова основа діяльності Національного банку України (НБУ).
46. Грошово-кредитна політика НБУ та її інструменти.
47. Стійкість банківської системи та механізм її забезпечення.
48. Класифікація і характеристика комерційних банків за формою власності.
49. Операції комерційних банків: пасивні, активні та нетрадиційні (лізингові, трастові, факторингові).
50. Сутність банківської системи та основи її організації.
51. Історичні передумови виникнення фінансів, їх соціально-економічна сутність.
52. Функції фінансів: розподільча, контрольна та механізми їхньої реалізації.
53. Поняття та структура фінансової системи, характеристика сфер і ланок.

54. Централізовані та децентралізовані фінанси.
55. Фінансовий ринок, його структура та роль.
56. Система управління державними фінансами, фінансові органи і інституції.
57. Суть, значення, об'єкти і суб'єкти фінансового контролю.
58. Суть і функції фінансів підприємств, комерційна та некомерційна діяльність.
59. Принципи саморегулювання, самоокупності, самофінансування підприємств.
60. Склад і джерела формування фінансових ресурсів підприємств.
61. Сутність, значення та функції державного бюджету.
62. Бюджетний устрій та бюджетна система: принципи побудови.
63. Бюджетний процес в Україні: етапи та процедура складання проекту.
64. Сутність, джерела формування і класифікація доходів бюджету.
65. Склад, структура видатків державного бюджету. Форми бюджетного фінансування.
66. Бюджетний дефіцит: причини, вплив на економіку та шляхи фінансування.
67. Економічна сутність і функції податків, їхні характерні ознаки.
68. Класифікація податків: прямі, непрямі, на доходи, споживання та майно.
69. Податкова система і податкова політика України, її основні принципи.
70. Перелік загальнодержавних та місцевих податків і зборів.
71. Система справляння податку на додану вартість (ПДВ) та акцизного податку.
72. Податок на прибуток підприємств та податок на доходи фізичних осіб (ПДФО).
73. Прибуток підприємства, процес його формування та механізм розподілу.
74. Оцінка фінансового стану підприємства та резерви підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.
75. Поняття та структура місцевих фінансів.
76. Місцеві бюджети: доходи, видатки, баланс.
77. Фінансова автономія місцевого самоврядування.
78. Дотації, субвенції, реверсні дотації, проблеми міжбюджетного вирівнювання.
79. Контроль за виконанням місцевих бюджетів.
80. Інвестиційна діяльність органів місцевого самоврядування.
81. Економічна сутність і роль державного кредиту, його форми.
82. Державний борг, його формування і обслуговування, наслідки існування.
83. Номінальний і реальний внутрішній державний борг.

84. Боргова політика держави, управління державним боргом: принципи та етапи.
85. Рефінансування та реструктуризація державної заборгованості.
86. Особливості фінансових відносин у сфері страхування, його специфічні ознаки.
87. Функції страхування та форми страхових відносин.
88. Класифікація страхування та організаційні форми страхових фондів.
89. Особливості солідарної системи державного соціального страхування.
90. Страховий ринок: організаційна структура, страхове поле і страховий портфель.
91. Сутність і призначення міжнародних фінансів, виникнення і розвиток.
92. Міжнародні фінансові організації та інституції (ООН, ЄС, МБРР, МФК).
93. Роль Міжнародного валютного фонду (МВФ).
94. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР).
95. Міжнародний фінансовий ринок та його основні складові.
96. Міжнародні фінансові відносини та міжнародний рух капіталу.
97. Валютні системи та їхня еволюція.
98. Платіжний баланс і валютні резерви держави.
99. Участь України у міжнародних фінансових організаціях.
100. Механізми фінансової глобалізації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text> (дата звернення: 04.01.2026).
2. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 04.01.2026).
3. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> (дата звернення: 04.01.2026).
4. Качула С. В. Бюджетна система України : навч. посіб. в схемах. Монолит, 2021. 332 с.
5. Іванчук Н. В. Гроші і кредит : навч. посіб. Острог : Вид-во Національного університету Острозька академія, 2021. 332 с.
6. Коць О., Ільчук П. Монетарна політика : навч. посіб. Львів : Новий Світ, 2021. 164 с.
7. Мещеряков А. А. Гроші та кредит : навч. посіб. Дніпро : УМСФ, 2022. 171 с.
8. Содома Р. І., Дубинецька П. П., Саміло А. В. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика (Finance, money and credit: theory and practice) : навч. посіб. Львів : ЛДУБЖД, 2024. 624 с.
9. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.
10. Теорія та історія фінансової системи : навч. посіб. / О. Ю. Клепанчук, Н. Б. Татарин, О. П. Нагорнюк та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Клепанчук. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 282 с.
11. Фінанси : підручник / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль : Університетська думка, 2024. 632 с.

Допоміжна

12. Нечипоренко Т. Д. Цифрові платіжні системи у фінансовому секторі України: каталізатор розвитку та інструмент трансформації : монографія. Т. 1. Модерні фінанси: глобальні виклики і національна безпека / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль : Економічна думка, 2025. С. 743-761.
13. Зянько В., Нечипоренко Т. Цифрова трансформація банківського сектору: сучасні тренди та вектори розвитку. *Innovation and Sustainability*. 2024. № 4. С. 6-21. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2024.4.6.21>.
14. Zianko V., Nechyporenko T., Zianko V. Quintessence and imperatives of strengthening the financial security of the state in the conditions of the digital

economy. *Economics finance law*. 2024. № 3. С. 26-31. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.3.5>.

15. Зянько В. В., Нечипоренко Т. Д. Регіональна бюджетна політика: концептуальні домінанти та вектори розвитку. *Економіка, фінанси, право*. 2021. № 11. С. 27-31. DOI: <http://doi.org/10.37634/efp.2021.11.5>.

16. Бітнер І., Коротких О. Кредитна політика комерційного банку в умовах економічної нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56>.

17. Стеценко С., Титок В. Гроші та кредит: навч. посіб. Київ: КНУБА, 2024. 227 с.

18. Остапчук Я., Клубук Ю. До питання сутності кредиту. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-175>.

19. Колодій А., Рубай О., Агрес О. Макроекономічне регулювання грошової маси. *Економіка та суспільство*. 2025. № 75. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-39>.

20. Яковлев В., Ткаченко М. Дослідження впливу сучасної державної грошово-кредитної політики на кредитний потенціал банків України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-177>.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. акад. В.І. Вернадського: офіційний вебсайт. URL: <http://nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 04.01.2026).

2. Верховна Рада України (законодавча база): офіційний вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 04.01.2026).

3. Міністерство фінансів України: офіційний вебсайт. URL: <https://mof.gov.ua/> (дата звернення: 04.01.2026).

4. Національний банк України: офіційний вебсайт. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 04.01.2026).

5. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України: офіційний вебсайт. URL: <https://smida.gov.ua/> (дата звернення: 04.01.2026).

6. Світовий банк (World Bank): офіційний вебсайт. URL: <https://www.worldbank.org/> (дата звернення: 04.01.2026).

7. Міністерство фінансів України: офіційний вебсайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk> (дата звернення: 04.01.2026).

8. Міжнародний валютний фонд (IMF): офіційний вебсайт. URL: <https://www.imf.org/> (дата звернення: 04.01.2026).

9. Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD). URL: <https://www.oecd.org/> (дата звернення: 04.01.2026).

10. ННР дисципліни “Фінанси, гроші та кредит” в системі JetIQ. URL: https://iq.vntu.edu.ua/b04213/html/nlr/nlr.php?card_id=96674&id=2685&renum=1 (дата звернення: 04.01.2026).

Електронне навчальне видання

Тетяна Дмитрівна Нечипоренко

**Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з
дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» зі спеціальності
«Підприємництво та торгівля»**

Рукопис оформила: *Т. Нечипоренко*

Редактор: *Н. Кравчук*

Оригінал-макет виготовлено в *PBB ВНТУ*

Підписано до видання 10.02.2026

Гарнітура Times New Roman.

Зам. № P2026-015.

Видавець та виготовлювач

Вінницький національний технічний університет,

Редакційно-видавничий відділ.

ВНТУ, ГНК, к. 114.

Хмельницьке шосе, 95,

м. Вінниця, 21021.

press.vntu.edu.ua;

Email: rvv.vntu@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.